

KORENINA

SIDG SLOVENSKI DRŽAVNI GOZDOVI

ISSN 2670-4242

april 2026, št. 33

**Objedenost
gozdnega mladja**

**Potencial
manjvrednega lesa**

**Vloga gozdov
za družbo**

**Škodljivi
organizmi**

**Digitalizacija
gozdarstva**

**Zaostritev pri
vodnih soglasjih**

**Vetroлом
v Panovcu**

**Strokovni
posvet SiDG**

**Svetovno gozdarsko
prvenstvo 2026**

SIDG

Slovenski državni
gozdovi

Korenina,

glasilo družbe
Slovenski državni gozdovi, d. o. o.,
ISSN 2670-4242

Izdaja:

Slovenski državni gozdovi, d. o. o.,
Rožna ulica 39, Kočevje

Naklada:

1.200 izvodov

Urednica:

Suzana Rankov,
služba za korporativno
komuniciranje

E-naslov:

pr@sidg.si

Fotografija na naslovnici:

Matej Povše/arhiv SiDG

Oblikovanje in prelom:

VB design

Lektoriranje:

Simona Slana

Tisk:

MAT-FORMAT, d. o. o., Ljubljana

Cenik oglasnega prostora:

1/1 strani > 320 EUR

1/1 strani na zadnji

strani ovitka > 380 EUR

2/3 strani > 260 EUR

1/2 strani > 180 EUR

1/3 strani > 140 EUR

1/8 strani > 60 EUR

1/8 strani naslovnica > 90 EUR

* Po želji uredimo tudi oblikovanje
oglasov.

Revija **Korenina**
je tiskana

na papirju s certifikatom FSC.

Članki izražajo stališča avtorjev
in ne nujno tudi uredništva **Korenine**.

www.sidg.si

UVODNIK

Spoštovane sodelavke in sodelavci ter bralci **Korenine!**

Mag. **Marko Matjašič**, glavni direktor

Čepprav smo že globoko v letu 2026, želim v uvodu izpostaviti ključne kazalnike poslovanja predhodnega leta. V letu 2025 smo prvič v zgodovini presegli sto milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje. Dosegli smo 15,3 milijona evrov čistega poslovnega izida. Z doseženimi rezultati smo zelo zadovoljni in prepričani smo, da to velja tudi za našega upravljalca in druge deležnike, ki spremljajo naše poslovanje. Predvsem zaradi stabilnih razmer na trgih lesa doseženi rezultati skoraj niso odstopali od načrtovanih. V letu 2025 tako v Sloveniji kot v Evropi nismo imeli večjih naravnih ujm v gozdovih. V državnih gozdovih je bilo nekaj manj kot 17 odstotkov sanitarnega poseka, kar je drugi najnižji delež od ustanovitve SiDG. Prevladovala je redna sečnja, kar je pozitivno, saj smo lahko uresničevali usmeritve iz gozdnogospodarskih načrtov.

Cena lesa je skozi leto postopno naraščala in konec leta dosegla visoke postcovidne ravni. Za žage je bilo leto 2025 zelo zahtevno, ker je konstantno primanjkovalo hlovdovine iglavcev, in so si žage tudi s previsokimi odkupnimi cenami konkurirale. Zaradi obsežnih ujm v zadnjem desetletju so v osrednji Evropi velike presežne predelovalne kapacitete in pričakovati je konsolidacijo panoge v smeri zmanjševanja kapacitet žag za iglavce.

V letu 2025 smo izpolnili in presegli kvantitativne kazalnike, ki so določeni v strateškem načrtu in so neposredno povezani s cilji gospodarjenja iz zakona o SiDG (količina posekanega lesa, izvedena vlaganja v gozdove, nakupi gozdov in doseganje ciljev ohranjanja narave). Največje preseganje smo dosegli pri nakupih gozdov, kjer smo površino državnih gozdov povečali za 1735 hektarjev.

Letos je minilo deset let, odkar je Državni zbor Republike Slovenije 2. februarja 2016 sprejel Zakon o gospodarjenju z gozdovi in lasti Republike Slovenije in ustanovil družbo SiDG, ki na osnovi zakona od 1. julija 2016 gospodari s slovenskimi državnimi gozdovi. Obletnico smo slavnostno počastili 13. marca 2026 v Šentjerneju, kjer smo v ta namen organizirali strokovni posvet z zanimivimi referati in okroglo mizo. Ob slavnostnih govorcih, podpredsedniku vlade in finančnem ministru Klemnu Boštjančiču ter poslanki državnega zbora in predsednici odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Vidi Čadonič Špelič, se je posveta udeležilo okrog 200 udeležencev.

SiDG je najmlajše državno gozdarsko podjetje v Evropi. Zavedamo se odgovornosti do državljanov in smo ponosni na to, da nam je država zaupala v gospodarjenje ene bolj kakovostnih državnih gozdov v Evropi, ki jih odlikujeta visoka lesna zaloga in biološka pestrost.

Od 12. do 15. marca 2026 je Slovenija v organizaciji SiDG prvič v zgodovini gostila svetovno gozdarsko prvenstvo (World Logging Championship 2026), ki ga lahko utemeljeno označimo za največji mednarodni dogodek s področja gozdarstva v Sloveniji po osamosvojitvi. Dogodek bo zaradi odlične izvedbe in tekmovalnega uspeha slovenskih tekmovalcev ostal za vedno z zlatimi črkami zapisan v zgodovino. Svetovno prvenstvo je našo državo za kratek čas postavilo v središče globalnega gozdarstva. Svetovno gozdarsko prvenstvo predstavlja vrhunec strokovne usposobljenosti in hkrati poudarja pomen varnosti pri delu v gozdu, enem najzahtevnejših in tudi najnevarnejših poklicev. Sodelavci SiDG smo z odlično organizacijo predstavili Slovenijo in našo bogato gozdarsko tradicijo.

”

SiDG je
najmlajše
državno
gozdarsko
podjetje v
Evropi.

Objedenost gozdnega mladja v državnih gozdovih

Pomlajevanje gozdnih sestojev je strokovno najzahtevnejše obdobje v razvoju gozda. Obnova posameznega gozda poteka vsaj desetletje (gozdovi svetloljubnih dominantnih vrst), praviloma pa celo nekaj desetletij. V tem času je naloga gozdarja, da dobro izkoristi vrednostno priraščanje starega sestoja in istočasno uspešno oblikuje novo generacijo – tako z vidika drevesne sestave in oblike zmesi drevesnih vrst (prostorske strukturiranosti) kot njihove kakovosti in vitalnosti.

Besedilo: dr. **Aleš Kadunc** in **Primož Habjan** Foto: arhiv SiDG

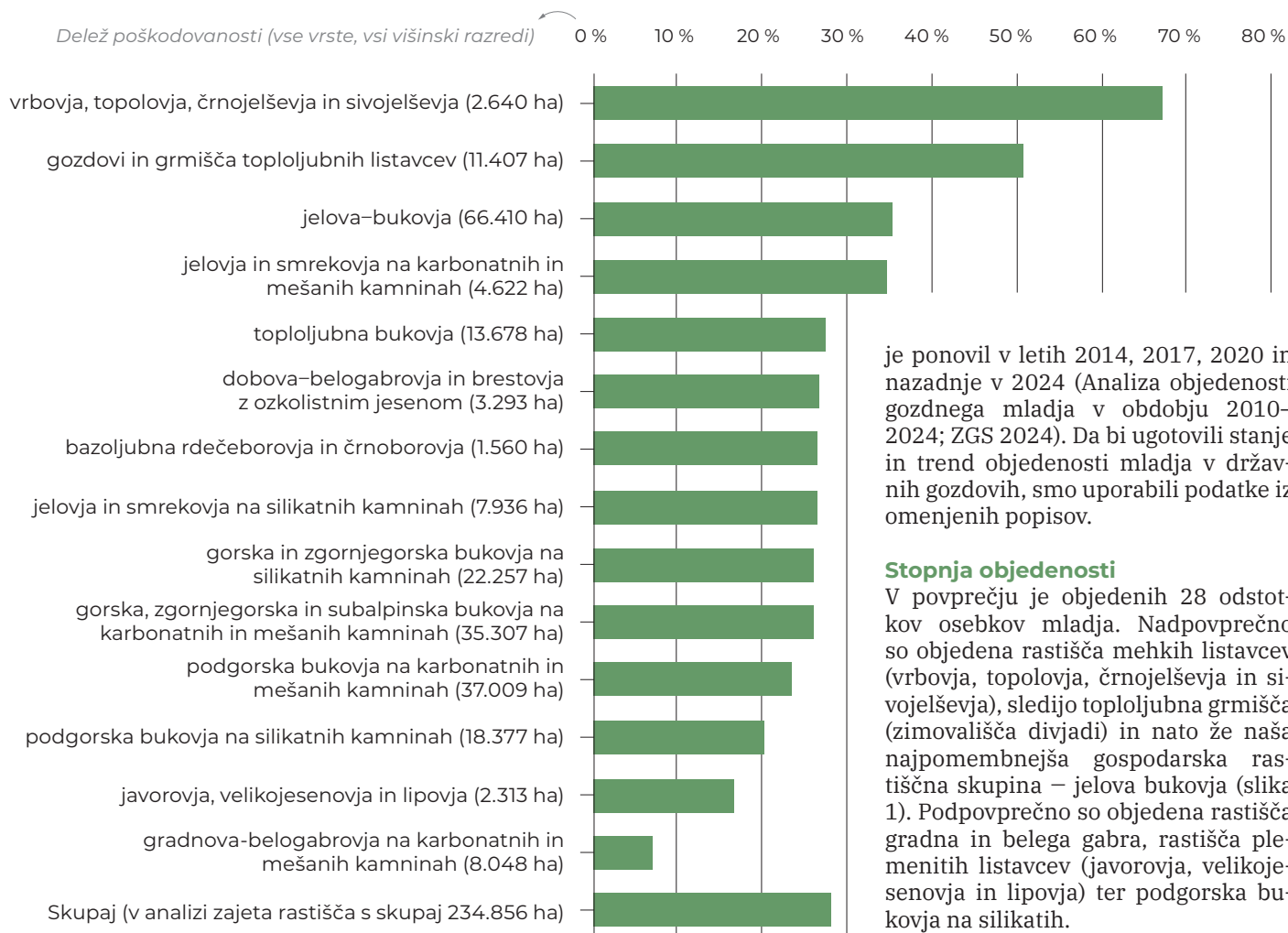
V fazi pomlajevanja nastopajo številna tveganja, eno od njih je, da rastlinojeda divjad objeda pomladek. To je do neke mere povsem naraven dejavnik, ki pa lahko zelo vpliva na drevesno sestavo in kakovost

pomladka, saj so nekatere vrste bolj priljubljene za objedanje kot druge. V Sloveniji že dolga desetletja ugotovljamo, da nam marsikje v pomladku (mladovju) ne uspe zadovoljivo vzgojiti nekaterih drevesnih vrst (jelka, javor-

ji, gorski brest ...), ki se sicer pojavljajo v odraslih sestojih.

Zavod za gozdove Slovenije to problematiko spremlja že dolgo časa. V letu 2010 je izvedel prve popise po tako imenovani prenovljeni metodi. Popise

Povprečna poškodovanost gozdnega mladja (vse drevesne vrste in vsi popisani višinski razredi) po rastiščnih skupinah gozdov za leto 2024 *Slika 1*

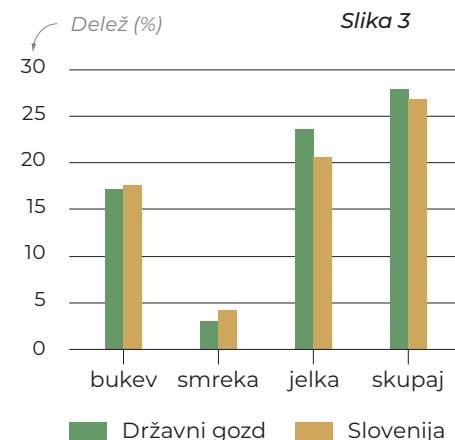
je ponovil v letih 2014, 2017, 2020 in nazadnje v 2024 (Analiza objedenosti gozdnega mladja v obdobju 2010–2024; ZGS 2024). Da bi ugotovili stanje in trend objedenosti mladja v državnih gozdovih, smo uporabili podatke iz omenjenih popisov.

Stopnja objedenosti

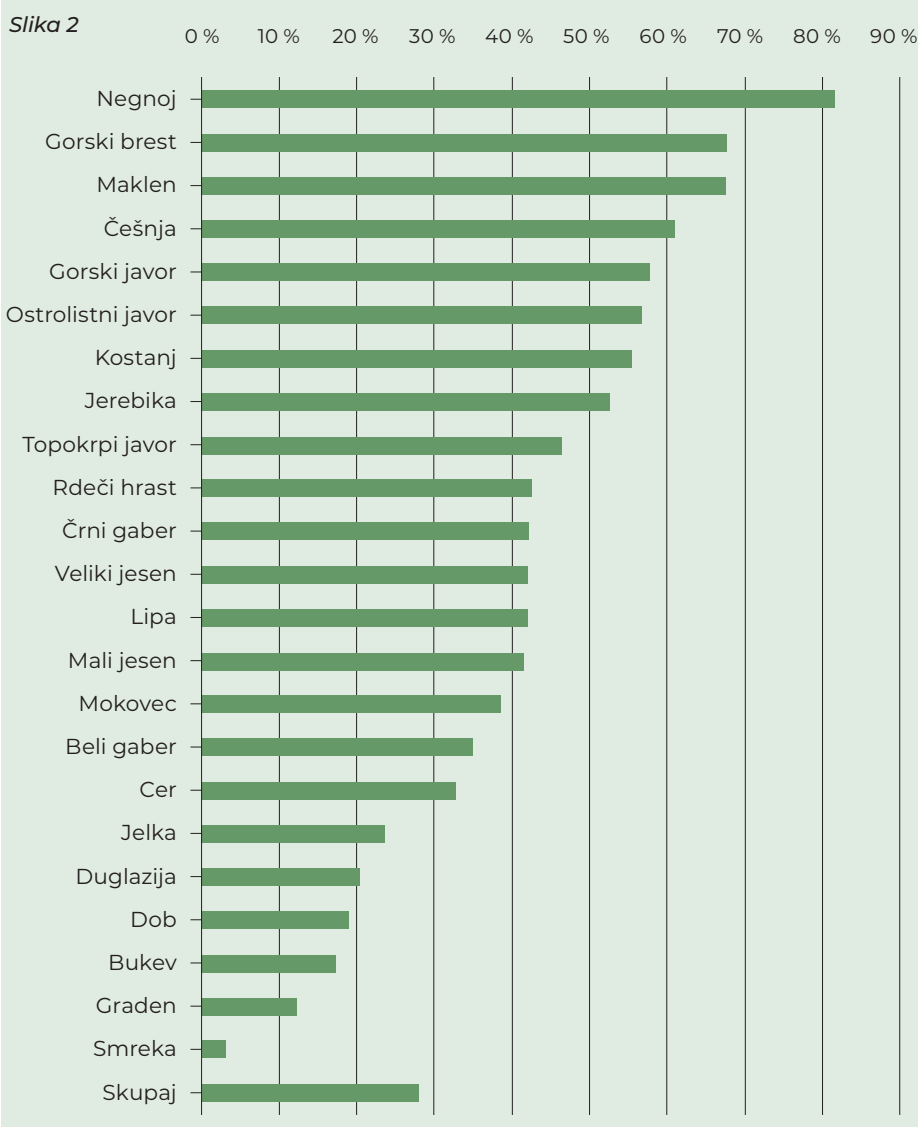
V povprečju je objedenih 28 odstotkov osebkov mladja. Nadpovprečno so objedena rastišča mehkih listavcev (vrbovja, topolovja, črnojelševja in sivojelševja), sledijo toploljubna grmišča (zimovališča divjadi) in nato že naša najpomembnejša gospodarska rastiščna skupina – jelova bukovja (slika 1). Podpovprečno so objedena rastišča gradna in belega gabra, rastišča plemenitih listavcev (javorovja, velikojesenovja in lipovja) ter podgorska bukovja na silikatih.

Primerjava objedenosti med državnimi gozdovi in celotno Slovenijo za glavne tri drevesne vrste in povprečje (za leto 2024)

Povprečna objedenost po drevesnih vrstah za leto 2024

”
V povprečju je objedenih 28 odstotkov osebkov mladja. Nadpovprečno so objedena rastišča mehkih listavcev (vrbovja, topolovja, črnojelševja in sivojelševja), sledijo toploljubna grmišča (zimovališča divjadi) in nato že naša najpomembnejša gospodarska rastiščna skupina – jelova bukovja (slika 1).

Najvišje deleže objedenosti med drevesnimi vrstami izkazujejo negnoj, gorski brest, maklen, češnja, gorski in ostrolistni javor (slika 2). Nasprotno imajo najnižje ugotovljene deleže objedenosti smreka, graden, bukev, dob, duglazija in tudi jelka (24 odstotkov).

Žal v državnih gozdovih beležimo nekoliko višjo povprečno objedenost kot v celotni Sloveniji (slika 3). Večja je objedenost jelke, medtem ko je pri smreki v državnih gozdovih nekoliko nižja. Pri bukvi je razlika minimalna.

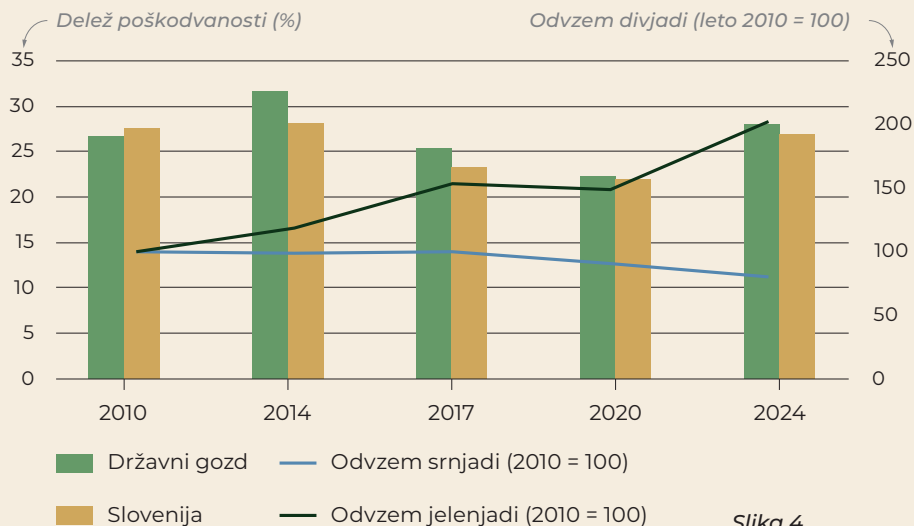
Trend in drevesna sestava gozdov

Podatki za obdobje 2010–2024 ne kažejo jasnega trenda poškodovanosti (slika 4). Po žledolomu v letu 2014 je poškodovanost upadla, pri zadnjem popisu v 2024 pa ugotavljamo, da je ponovno narasla. Ob tem beležimo povečevanje odvzema jelenjadi na na-

cionalni ravni in zmanjševanje odvzema srnjadi.

Da pomlajevanje državnih gozdov v splošnem ne poteka najbolje, kaže šibka zastopanost jelke in tudi smreke v mladju (za resno analizo je v vzorcu premalo hrastov in nekaterih drugih vrst). V odraslih (državnih) gozdovih znaša delež smreke okoli 28 odstotkov, jelke okoli 11 odstotkov in bukve 38 odstotkov. V analiziranem mladju (slika 5) delež bukve izrazito naraste pri nekoliko višjih osebkih, medtem ko je pri jelki nasprotno. Tudi delež smreke je razmeroma nizek, kljub temu da gre za drevesno vrsto z nizko stopnjo objedenosti. Očitno objedanje divjadi ni edini razlog, da imajo naši mladi (mlajši) sestoji drugačno drevesno sestavo kot starejši. O drugih razlogih oziroma dejavnikih vrstne pestrosti pomlajevanja morda kdaj drugič.

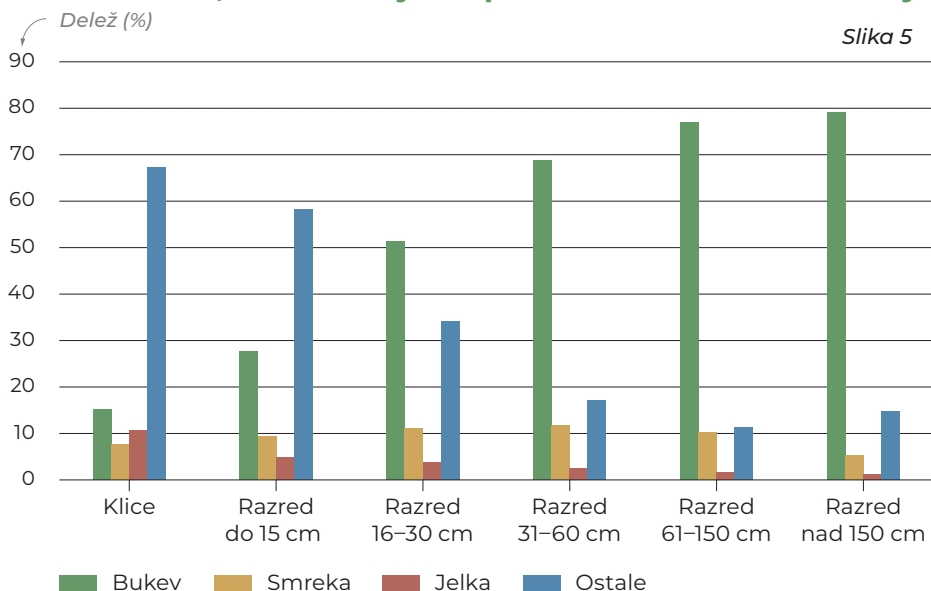
Delež poškodovanosti za državni gozd ter Slovenijo in odvzem srnjadi ter jelenjadi v obdobju 2010–2024

Slika 4

Deleži bukve, smreke in jelke po višinskih razredih mladja

Slika 5

Odgovornost za prihodnost gozdov

Povprečna stopnja (delež) objedenosti mladja je le en kazalnik, ki sam po sebi ne zadostuje. Poleg tega je treba poznati vsaj še gostoto osebkov na hektar. Če gostota pomladka oziroma mladja ni zadostna, nam tudi nizek delež objedenosti ne pomaga veliko – in obratno. Celovite analize uspešnosti pomlajevanja morajo temeljiti na gostoti kakovostnih in vitalnih osebkov ciljnih drevesnih vrst. »Večno« vprašanje o tem, ali v slovenskih (državnih) gozdovih odvezamo premalo divjadi (zlasti jelenjadi) ali pa gozdove pomlajujemo premalo odločno, da bi se ti razvijali, kot si želimo, je seveda že dolgo retorično. Ali bomo zanamcem zapustili vsaj tako pestre gozdove, kot smo jih podedovali od svojih prednikov, je odvisno predvsem od naše odločnosti.

Projekt lesnega centra

Ko pogledamo nazaj na zadnjih nekaj mesecev, lahko z zadovoljstvom rečemo, da projekt novega lesnega centra Fagus Slovenica napreduje – ne vedno hitro ali enostavno, a vztrajno in v pravi smeri. Veliko korakov, ki so na papirju videti zgolj administrativni, v resnici predstavlja pomembne mejnike na poti od ideje do izvedbe.

Besedilo: **Rok Rutar** (Fagus Slovenica)

Podjetje Fagus Slovenica (nekdanji Snežnik), ki je del skupine SiDG, v Kočevski Reki gradi nov energetsko samooskrben lesnopredelovalni kompleks, v katerem se bo na leto predelalo 100.000 kubičnih metrov bukove hlodovine. Z naložbo, vredno okoli 50 milijonov evrov, bomo do konca leta 2027 zgradili največjo žago za predelavo listavcev v Sloveniji, ki bo tudi med večjimi v evropskem in svetovnem merilu. Pomemben del naložbe predstavlja soproizvodnja elektrike in toplote (CHP) s termično močjo 8 MW in električno močjo 2 MW, ki bo uporabljala predvsem zeleno biomaso iz okoliških gozdov ter lesne ostanke iz predelave bukove hlodovine za soproizvodnjo toplotne in električne energije. Letna proizvodnja bo znašala 16.000 MWh

električne energije in 64.000 MWh toplotne energije. Kogeneracija na lesno biomaso bo proizvajala energijo za lasten obrat in tudi za oddajo električne energije v omrežje ter bo zmanjšala stroške in okoljske obremenitve.

Za gradnjo centrale za soproizvodnjo toplotne in električne energije je bilo gradbeno dovoljenje pridobljeno decembra 2025. Vzporedno se premikamo tudi na tehnološkem področju. Podpisane so že vse pogodbe s ključnimi dobavitelji opreme: od lupilne linije in žage do sortirnice, merilnih sistemov, sušilnic ter turbinskega in kotlovskega sklopa.

Za žagarski del objekta smo pridobili vse projektne pogoje in oddali dokumentacijo za pridobitev mnenj. Posebej pomemben korak je bil uspešno zaključen postopek presoje vplivov na

okolje na ministrstvu za okolje, podnebje in energijo. Trenutno čakamo še na mnenje direkcije za vode, nato pa načrtujemo oddajo vloge za gradbeno dovoljenje za žagarski del. Ob tem že gledamo naprej. Pripravljajo se projekti za izvedbo (PZI), ki bodo osnova za izbor gradbenih izvajalcev. To pomeni, da projekt postopoma prehaja iz faze načrtovanja v fazo konkretne izvedbe.

Toda projekt ni omejen le na objekte in opremo. Poteka priprava novega rudarskega elaborata za izkoriščanje materiala iz lastnega peskokopa, kar kaže na preiščljeno uporabo lastnih virov. Hkrati smo začeli pogovore z dobaviteljem električne energije, ki bi lahko postal tudi odjemalec presežkov proizvedene energije, kar odpira dodatne poslovne priložnosti in krepi trajnostno dimenzijo projekta.

Slovesnosti, s katero smo 20. januarja 2026 zaznamovali začetek naložbe v nov lesno-energetski center Kočevska Reka, se je udeležil tudi predsednik vlade dr. Robert Golob, ki je skupaj s kočevskim županom in predstavniki SiDG ter Fagusa Slovenica simbolično zasadil bukovo sadiko.

Neizkoriščen potencial za izrabo manjvrednega lesa

Danes manjvreden les predelujemo predvsem v vlaknene plošče, karton in les za kurjavo. Te zmogljivosti so polno zasedene, zato je smiselno razmišljati tudi o drugih rešitvah, saj bo manjvrednega lesa zaradi naravnih ujm vedno več.

Besedilo in foto: prof. dr. **Miha Humar**
(Oddelek za lesarstvo, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani)

Slika 1: Številne starejše klasično grajene zgradbe zahtevajo energetske sanacije.

Slika 2: Zaradi neustrezne sestave sten, slabega prezračevanja in toplotnih mostov se na stenah pojavlja plesen.

V Sloveniji na leto priras- te približno osem do devet milijonov kubičnih metrov lesa, posek pa znaša okoli 5,7 milijona kubičnih metrov (podatek ZGS za leto 2024). Pomemben delež poseka predstavlja okrogli les (gozdni lesni sortimenti – GLS) slabše kakovosti ali manjših dimenzij.

V strukturi poseka je precej manjvrednega lesa, kot je les za kurjavo, pomemben delež pa predstavljajo tudi industrijski les slabše kakovosti in drva, kar skupaj nanese več kot dva milijona kubičnih metrov. Ker veliko manjvrednega lesa ostaja tudi v gozdovih, je smiselno poiskati rešitve za njegovo predelavo v izdelke z višjo dodano vrednostjo.

V preteklosti smo imeli v Sloveniji več obratov za predelavo manjvrednega lesa v iverne plošče, zadnjega smo zaprli pred dvajsetimi leti. Obstoječe zmogljivosti za predelavo manjvrednega lesa so polno zasedene.

Izolacija iz lesnih vlaken

Ena od neizkoriščenih možnosti je izdelava vlaknenih plošč nizke gostote (LDF). To so lahki lesni kompozitni materiali iz razvlaknjene lesa, ki je z dodatkom veziv stisnjen v plošče pri nižjem tlaku, zato imajo nizko gostoto (običajno med 80 in 300 kg/m³) ter porozno strukturo, kar pomeni slabše mehanske lastnosti, a zelo dobre toplotne in zvočnoizolacijske karakteristike. Zaradi nizke gostote in enostav-

ne obdelave se uporabljajo predvsem kot izolacijski material v gradbeništvu, za notranje obloge, podlage in embalažo, kjer niso izpostavljene večjim obremenitvam. Njihov namen ni nosilna funkcija, temveč izboljšanje bivalnega ugodja in energetske učinkovitosti. Pogosto so izdelane iz lesnih ostankov, kar prispeva k trajnostni rabi surovine. Pri izbiri tehnologije je nujno oceniti tudi potencial domače porabe. Smiselno je, da investicija temelji na lokalnem povpraševanju.

Velik potencial pri prenovi stavb

Večina gradbenega fonda v Sloveniji že stoji. Ocenjuje se, da je kar 60 do 70 odstotkov stavb zgrajenih pred letom 1990, velik delež pa prav v obdobju

ju med 50. in 80. leti prejšnjega stoletja, v tako imenovani zlati dobi samograditeljstva. Takratne gradnje so bile pogosto izvedene z manj kakovostnimi materiali, slabšim nadzorom in brez sodobnih standardov toplotne ter potresne zaščite. Takšni objekti so danes energetsko neučinkoviti, potresno ranljivi in pogosto bivanjsko neustrežni. Slaba izolacija povzroča toplotne mostove, kondenzacijo vlage in pojav plesni, kar negativno vpliva na zdravje stanovalcev.

Z okoljskega vidika je zato smiselno, da se ta fond prednostno obnavlja, saj je prenova obstoječih stavb praviloma najbolj trajnostna rešitev, ki zmanjšuje rabo virov in emisije toplogrednih plinov ter delcev PM10. Ti objekti zahtevajo celovito energetsko in potresno sanacijo, kar je mogoče učinkovito doseči z uporabo lesa: leseni konstrukcijski elementi lahko bistveno izboljšajo potresno odpornost stavb, lesna vlakna pa zagotavljajo odlično toplotno in zvočno izolativnost ter prispevajo k bolj zdravi bivalni klimi. S takšnimi prenovami se izboljšata bivalno ugodje in varnost, lastniki lahko občutno zmanjšajo stroške energije, kar sprošča sredstva za drugo porabo in pozitivno vpliva na širše gospodarstvo, hkrati pa se zmanjšujeta poraba energije in ogljični odtis. Pomembno je tudi, da lahko takšne projekte izvajajo manjša in srednje

Sestava na naravnih materialih osnovane lesene stene

”

Danes manjvreden les predelujemo predvsem v vlaknene plošče, karton in les za kurjavo.

velika podjetja, ki s tem pridobivajo reference, krepijo kompetence ter ustvarjajo osnovo za nadaljnjo rast in razvoj.

Priložnosti tudi v novogradnjah

Drug potencial predstavljajo novogradnje. Čeprav podatki za vse proizvajalce niso povsem enotni, razpoložljive številke kažejo, da se v Sloveniji na leto izdelata približno tisoč lesenih montažnih hiš. V takšni hiši je količina izolacijskega materiala odvisna od velikosti in energijskega standarda; pri tipični enodružinski hiši znaša od 25 do 40 kubičnih metrov. Izolacija se vgrajuje v stene, streho in tla, pri čemer so sloji najdebelejši v strehi in stenah. Skupna masa izolacije običajno znaša od 1,5 do 3 tone, odvisno od vrste materiala. Lesene hiše imajo praviloma več izolacije kot klasične gradnje, saj je ta ključna za doseganje visoke energetske učinkovitosti. To pomeni, da samo lesene hiše predstavljajo velik potencial, poleg tega pa bi lahko to izolacijo uporabili tudi pri klasično grajenih hišah.

Na podlagi tega lahko zaključimo, da bi razvoj proizvodnje izolacije iz lesnih vlaken lahko omogočil učinkovitejšo rabo domače surovine, zmanjšal odvisnost od uvoza ter prinesel pomembne okoljske koristi. Obenem bi spodbudil razvoj lokalnega gospodarstva, predvsem manjših in srednje velikih podjetij. Takšna usmeritev predstavlja sinergijo med gozdarstvom, lesarstvom in gradbeništvom ter pomemben korak k bolj trajnostni in krožni rabi virov v Sloveniji.

SiDG certificiran po shemi SURE-EU

Besedilo: mag. **Mitja Piškur** Foto: arhiv SiDG

SiDG ima za les, ki je bil pridobljen trajnostno, poleg obstoječih certifikatov FSC in PEFC tudi certifikat sheme SURE-EU, ki vsebinsko pokriva predvsem les za energetske namene.

Zahteve za dokazovanje okoljske primernosti lesne biomase (za energetske namene) izvirajo iz evropske politike povečevanja deleža obnovljivih virov. Na podlagi Direktive (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov in njenih revizij presojanje skladnosti izvajajo odobrene certifikacijske sheme. Med njimi je na področju lesne biomase najbolj prepoznavna SURE-EU (<https://sure-system.org/>) pod okriljem podjetja Sustainable Resources Verification Scheme GmbH.

SiDG je certifikacijsko presojo prvič uspešno prestal v letu 2024. Od takrat

za dobavo lesa za energetske namene izdaja dokazila o trajnosti (PoS) za dobavo biomasnih goriv, s katerimi kupcem potrjuje, da je dobavljeni les v skladu s trajnostnimi merili omenjene direktive (in njenimi revizijami). Dokazila o trajnosti se izdajajo kupcem lesne biomase za energetske namene v okviru certifikacijske sheme SURE-EU vsak mesec, s povezavo na izdane račune in dobavnice.

Predlani je SiDG v okviru certifikata prodal 4600 ton lesne biomase, lani 49.000 ton, letos bo po predvidevanjih obseg prodaje še večji. V teh količinah so zajeti okrogli les za energetske namene ter sečni ostanki in sekanci.

Izkušnje s certifikatom sheme SURE-EU so pozitivne, saj je družba z njim ohranila in razširila nabor kupcev tovrstnega lesa slabše kakovosti, ki se uporablja v energetiki.

Javne dražbe kot učinkovit način prodaje vrednejše hlodovine iz državnih gozdov

V družbi SiDG vrednejšo hlodovino iz rednih sečenj na javnih licitacijah prodajamo od leta 2021. Tak način prodaje temelji na odprti konkurenci med kupci, ki oddajo ponudbe glede na svojo oceno vrednosti posameznega hloda. Postopek je pregleden, javen, cene pa se oblikujejo neposredno na trgu.

Besedilo: **Robi Saje** Foto: arhiv SiDG

Podatki potrjujejo učinkovitost takšnega pristopa. Od decembra 2021 do marca 2026 smo kupcem ponudili skupno 4489 kubičnih metrov vrednejše hlodovine oziroma 4397 kosov. Neposredno smo prodali 82 odstotkov ponujene količine. Povprečna dosežena cena za kubični meter je znašala 623 evrov, skupna vrednost prodaje pa 2.289.451 evrov.

Pomemben kazalnik uspešnosti je razmerje med izhodiščno vrednostjo na kamionski cesti in doseženo prodajno ceno. Povprečni indeks znaša 2,4. To pomeni, da so kupci na dražbah v povprečju plačali več kot dvakratnik izhodiščne vrednosti. Razlika nastane zaradi kakovosti, redkosti in visokega zanimanja na trgu. Tak rezultat potrjuje, da dražbe omogočajo boljši izkoristek tržne vrednosti kakovostne hlodovine.

Analiza primerjav preteklih licitacij

Tabela 1

	Ponujeno kupcem (m ³)	Prodane količine (%)	Povprečna prodajna cena (EUR/m ³)	Prodano (EUR)	Indeks (P/V_kc)
mar. 26	569	75 %	596	253.677	2,2
dec. 25	690	81 %	657	391.736	3,0
jan. 25	503	90 %	669	303.249	2,9
dec. 23	409	52 %	288	61.811	1,6
feb. 23	265	88 %	499	116.491	1,8
dec. 22	621	76 %	623	293.233	2,5
mar. 22 (e-JD)	791	86 %	530	359.800	2,1
dec. 21	641	99,70 %	797	509.454	/
SKUPAJ	4.489	82 %	623	2.289.451	2,4

Opomba: Indeks (P/V_kc) predstavlja razmerje med izhodiščno vrednostjo hlodovine na kamionski cesti in doseženo prodajno ceno hlodovine po izvedeni licitaciji

Med posameznimi dražbami se pojavljajo razlike. Te izhajajo iz kakovosti lesa, količin in razmer na trgu. Decembra 2021 smo prodali skoraj vso ponujeno količino. Takrat smo dosegli tudi najvišjo povprečno ceno za kubični meter – 797 evrov. Marca 2022 smo prvič izvedli elektronsko dražbo, prodanih je bilo 86 odstotkov količine. Januarja 2025 smo dosegli 90 odstotkov prodaje in drugo najvišjo povprečno ceno za kubični meter – 669 evrov.

Poseben vpogled v vrednost sortimentov dajejo najvišje dosežene cene po drevesnih vrstah. Izstopa gorski javor rebraš, ki je bil marca 2022 prodan za 20.932 evrov/m³ (41.655 evrov/kos). Med listavci dosegajo visoke vrednosti tudi dob, rekord je znašal 3500 evrov/m³, graden z rekordno ceno 2399 evrov/m³ in črni oreh z rekordno ceno 2250 evrov/m³. Takšne cene dosegajo le najboljše primerki z izjemnimi strukturnimi in estetskimi lastnostmi.

Pomembne vrednosti dosegajo tudi iglavci. Pri smreki se je najvišja cena ustavila pri 750 evrov/m³, jelka je dosegla najvišjo vrednosti pri 485 evrov/m³, duglazija pa pri 551 evrov/m³. Ti

Najvišje dosežene cene po drevesnih vrstah

Drevesna vrsta	EUR/m ³	Datum izvedbe
Gorski javor rebraš	20.932	mar. 22 (e-JD)
Dob	3.500	dec. 21
Graden	2.399	dec. 25
Črni oreh	2.250	mar. 26
Gorski brest	1.399	dec. 21
Macesen	1.111	dec. 21
Smreka	750	jan. 25
Duglazija	551	dec. 21
Veliki jesen	506	dec. 21
Jelka	485	jan. 25
Rdeči hrast	440	dec. 21
Robinija	328	dec. 25
Češnja	300	dec. 25
Ostrolistni javor	280	dec. 21
Lipa	239	dec. 21

Tabela 2

podatki kažejo, da trg prepozna izjemne kakovosti tudi pri iglavcih.

Rezultati potrjujejo, da javne dražbe vrednejših sortimentov povečujejo konkurenčnost med kupci. Večje število ponudb vpliva na višje dosežene cene. Kupci imajo jasen pregled nad ponudbo, prodajalec pa pridobi realno tržno vrednost vrednejšega lesa. Tak način prodaje prispeva k učinkovitejšemu gospodarjenju z državnimi gozdovi in večjim prihodkom od prodaje lesa.

Obiskali smo uspešno furnirnico Merkscha iz Celja

Besedilo: mag. Mitja Piškur

Družinsko podjetje Merkscha iz Avstrije sodi med vodilne evropske proizvajalce furnirja, saj se s to dejavnostjo ukvarjajo že skoraj 80 let. V Sloveniji je podjetje leta 1996 v Celju kupilo obrat LIK Savinja in kot Merkscha furnirnica, d. o. o., uspešno deluje že 30 let. Obseg njihove proizvodnje nenehno narašča; na leto predelajo že do 50.000 kubičnih metrov hlodovine.

Proizvodnjo furnirja izvajajo izključno kot storitev za svoje stranke. Trgovanje s furnirjem je namreč zelo zahtevno, zato se s tem ukvarjajo predvsem specializirani trgovci.

Ob obisku zaposlenih iz sektorja za prodajo SiDG so imeli v skladišču okoli 15.000 kubičnih metrov furnirske hlodovine, kar je impozantna količina. Zelo velik obseg predelave imajo v marcu, ko so predelali skoraj 5000 kubičnih metrov hlodovine, kar je delno verjetno tudi posledica javnih dražb vrednejšega lesa v Sloveniji. Med drevesnimi vrstami z 80 odstotki prevladuje hrast, sledi jesen, skupno pa predelu-

Zelo velik obseg predelave imajo v marcu, ko so predelali skoraj 5000 kubičnih metrov hlodovine, kar je delno verjetno tudi posledica javnih dražb vrednejšega lesa v Sloveniji.

jejo okoli sto različnih drevesnih vrst. Glede na zahteve strank prilagodijo vse parametre v proizvodnji: od debeline furnirja (0,2–5 milimetra) do načina obdelave (rezanje furnirja, ekscentrično luščenje »stay-log«, za posebne primere pa izvajajo tudi luščenje furnirja, na primer spodnji deli debel s korenin-

skim sistemom). V Evropi se je v zadnjih desetletjih število furnirnic močno zmanjšalo. Po informacijah direktorja podjetja Petra Merksche se je število furnirnic v Nemčiji drastično skrčilo na le še dve delujoči, v Franciji in državah Beneluksa pa furnirnic ni več. V Sloveniji je podjetje Merkscha edini proizvajalec furnirja. Na Hrvaškem sicer deluje pet furnirnic, kar je najbrž posledica dolgoletne možnosti nabave furnirske hlodovine po ugodnih pogojih (nabavne cene so bile predvsem v preteklosti večinoma nižje od tržnih cen v srednji Evropi).

Sodelavci sektorja za prodajo in glavni direktor SiDG se Petru Merkschi zahvaljujemo za predstavitev podjetja in stanja furnirske industrije v Evropi ter še posebej za strokovni ogled celotne proizvodnje. Pridobili smo neprecenljiv vpogled v tehnološko dovršeno in sodobno proizvodnjo, ki daje lesu visoko dodano vrednost, hkrati pa razkrije vse njegove čare, ki jih trajno ponudi v sobivanju z uporabniki.

Industrijski les črnega bora tri leta po požaru

Novembra lani se je na poslovni enoti Postojna izvajal posek ožganih dreves iz požara na Krasu leta 2022. Drobni les za industrijsko predelavo je bil suh, večinoma brez skorje, z znaki posledic požara. V velikem obsegu so bile prisotne glive modrivke, verjetno tudi druge glive.

Besedilo in foto: mag. **Mitja Piškur** Foto: **Klemen Kosmač**

Zaradi zanimivosti materiala so pokazali interes za dodatne analize – predvsem mehanskih lastnosti – tudi kolegi z oddelka za lesarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, nas pa sta zanimala še dva praktična elementa, in sicer vlažnost lesa (z vidika usmerjanja prodaje takega lesa) in pretvorbeni faktor iz mase v gozdarske kubične metre.

Za določanje vlažnosti so bili iz desetih dreves vzeti vzorci žagovine po prerezu z motorno žago, ki so bili poslani v analizo na Gozdarski inštitut Slovenije za določanje vlažnosti lesa. Izmerjena absolutna vlažnost (masa vode glede na maso lesa in vode) je bila 29,2 odstotka, preračunano na relativno vlažnost U v % (»lesarska vlažnost«) je to 41,3 odstotka.

Dodatno so bili iz vzorčnih kosov premerov 15 do 20 centimetrov vzeti koluti, ki so bili namenjeni določitvi okvirnega pretvorbenega faktorja za tovrstni les. Koluti so bili večinoma brez skorje ali le z manjšimi ostanki skorje. Vsak vzorčni kolut je bil stehtan na gram natančno, za določitev volumna je bilo na vsakem kolutu izmerjenih šest premerov in osem debelin na milimeter natančno.

Gostota lesa iz vzorčnih kolotov je bila 674 kg/m^3 , s tem da moramo takoj poudariti, da gre za pravo gostoto lesa (brez skorje in s pravim volumnom), in ne pretvorbeni faktor!

Vzorčni kolut št. 5 črnega bora s požarišč

Industrijski les črnega bora s požarišč

Pretvorbeni faktor za operativne preračune za tak les bi bil nekoliko drugačen. Zakaj? Ker se v gozdarski praksi volumen meri na svojstven način, ki ni enak volumnu, ki bi ga dobili na primer s potapljanjem in preračunom volumna na podlagi izpodriva vode. V srednji Evropi pa tudi pri nas se premer drobnega lesa meri s premerko, in sicer enkrat na sredini sortimenta, premer se zaokroži navzdol na polne centimetre. Volumen se izračuna na podlagi tako dobljenega premera in tržne dolžine. Tako določen volumen je od pravega volumna nižji za okoli 10 odstotkov. Razlika nastane zaradi zaokroževanja navzdol, nadmere pri dolžinah, nepravilne oblike sortimentov in razlike iz poenostavitve merjenja volumna teles na volumen valja. Z upoštevanjem okvirne razlike 10 odstotkov bi bil pretvorbeni faktor $0,75 \text{ t/m}^3$. Poudariti pa je treba, da tako izračunan faktor velja le okvirno samo za tak les, ki je bil predmet meritev. V svežem stanju so pretvorbeni faktorji drugačni zaradi (najmanj) dveh pomembnih dejavnikov: večje vlažnosti lesa in prisotnosti skorje, saj se v Sloveniji droben industrijski les meri s skorjo (!).

Na podlagi merjenj smo preračunali tudi osnovno gostoto lesa (masa suhe snovi v maksimalnem volumnu, pri vlažnosti nad območjem nasičenja celičnih sten) iz vzorcev črnega bora. Zanimivo, da je bila ta v povprečju 477 kg/m^3 , kar je v okvirih meritev industrijskega lesa črnega bora iz 90. let (480 kg/m^3), ki jih je izvedel **Lojze Žgajnar** z Gozdarskega inštituta Slovenije. Zakaj je pomembna osnovna gostota lesa? Ker daje osnovo za pretvorbene faktorje v primerih, ko se prodaja izvaja na podlagi mase suhe snovi (»atro«).

Podrobnejše rezultate laboratorijskih meritev fizikalnih lastnosti, s poudarkom na mehanskih lastnostih in vplivu delovanja gliv, bodo kolegi z Biotehniške fakultete predstavili v eni naslednjih številčk Korenine.

Za izvedbo meritev sta bila nepogrešljiva pomoč in angažma sodelavca **Klemna Kosmača**, vodje odpreme s poslovne enote Postojna, ki je priskrbel vzorčni material, kolegom s fakultete omogočil odvzem dodatnih vzorcev za laboratorijske analize mehanskih lastnosti ter poskrbel za logistično izvedbo. Za to se mu skupaj s kolegi z oddelka za lesarstvo iskreno zahvaljujemo.

Naraščajoča vloga gozdov

S spreminjajočim se načinom življenja, rastočo blaginjo in razvojem družbenih vrednot se spreminjajo tudi potrebe ljudi v odnosu do gozda. Želja po dinamičnem preživljanju prostega časa v naravi, ki krepi zdravje, občutek zadovoljstva ter omogoča kakovostno interakcijo z okoljem, sproža nova pričakovanja, ki jih mora gozdarstvo učinkovito vključiti v sistem upravljanja gozdnih ekosistemov.

Besedilo: dr. **Anže Japelj**
(Gozdarski inštitut Slovenije)
Foto: **Miha Robar**/arhiv SiDG

Rekreacija v gozdu je tako družbeni pojav, ki je vedno bolj prisoten, enako velja za nabiranje gozdnih plodov in izobraževalne obiske šolske populacije. Poleg tega imajo gozdovi vlogo blažilca učinkov podnebnih sprememb in so eden najbolj ohranjenih virov biotske pestrosti ter zatočišče številnih živalskih in rastlinskih vrst. Večje in neprekinjene zelene površine lahko znatno prispevajo k uravnavanju lokalnega podnebja in lajšajo preživljanje obdobja temperaturnih ekstremov, predvsem v vročih poletjih.

Ekosistemske storitve in politike

Vse našteté pozitivne učinke imenujemo ekosistemske storitve (ES), ker pa vsaj neposredno ne prinašajo takojšnjih tržnih koristi (kot sta les in divjad), so to neproizvodne ES. Pomembno vlogo jim namenjajo aktualne politike EU zelenega dogovora, ki vsebuje obsežen nabor zavez, pomembnih za gozdarstvo oziroma upravljanje gozdov. Nedavno sprejeta uredba EU o obnovi narave, ki je del strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, iz slednje izhajajoča nova strategija EU za gozdove do leta 2030 ter politika zmanjševanja emisij (LULUCF) so

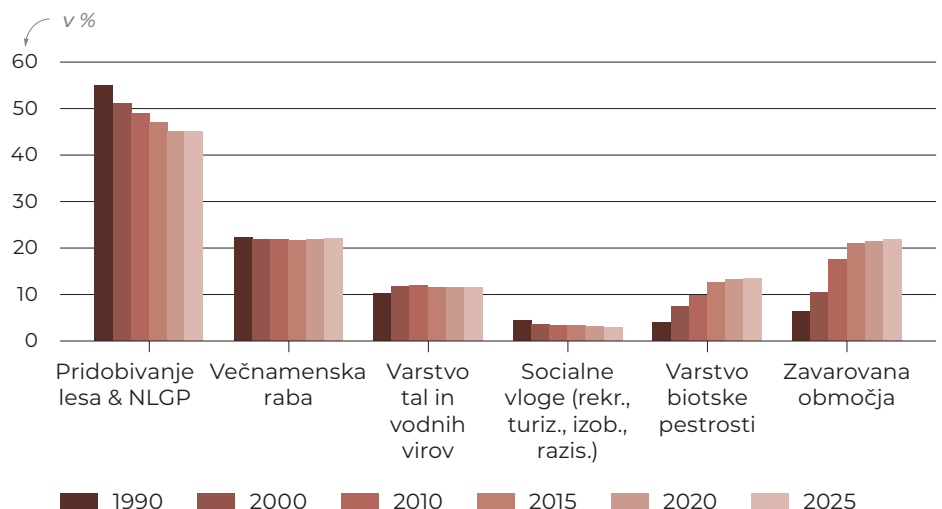
ključni dokumenti, ki poudarjajo pomen tudi neproizvodnih ES gozdov v kontekstu trajnostnega in večnamenskega upravljanja gozdov. Prav ta izrazita razpršitev vlog gozdov prinaša v gozdarstvo nove izzive.

Površina gozda, na kateri lahko zasledujemo številne cilje, je omejena, zato je treba pri upravljanju gozdov določiti prioritete. Te se lahko spreminja-

jo, kar se odraža v razvrstitvi gozdov po upravljaljskih poudarkih. V evropskem kontekstu se je delež gozdnih površin, ki so prednostno namenjene proizvodnji lesa, v zadnjih 35 letih zmanjševal (slika 1), medtem ko sta se deleža gozdov na zavarovanih območjih in tistih z režimom varstva biotske pestrosti povečevala. To pomeni drugačne možnosti zagotavljanja raznolikih ES, kar pri-

Evropski gozdovi po upravljaljskih težiščih

(vir: GFRA 2025)

za družbo

naša spremembe v kapacitetah gozdarstva za zadovoljevanje potreb družbe.

Hkrati je dinamičen tudi sistem odnosov med različnimi deležniki, ki ES omogočajo ali po njih povprašujejo (slika 2). Ključne skupine so lastniki gozdov, ki s svojim upravljanjem omogočajo nastanek ES, podjetja pa jih vključijo v svoj poslovni model in jih v izvorni ali preoblikovani obliki (storitve in proizvodi) ponudijo javnosti, ki po njih povprašuje. Nekatere ES lahko javnost uživa tudi brez posredovanja podjetij. Odločevalci in upravljalci so bistveni predvsem zaradi svojih intervencij, s katerimi nenehno iščejo ravnovesje med pričakovanji, potrebami in pripravljenostjo skupin deležnikov, kar lahko dosega z oblikovanjem in ureničevanjem politik.

Izzivi in rešitve upravljanja

Prav pri usklajevanju raznolikih stališč se lahko pojavi vrsta izzivov, ki jih je treba – če želimo učinkovito delujoč sistem večnamenskega gospodarjenja za gozdovi – opredeliti in nasloviti:

- **aktivacija:** izhaja iz kulturoloških oziroma psiholoških vzgibov, ki zaradi relativne avtonomije deležnikov omogočajo, da naravnega vira ne ak-

tivirajo dovolj, zato se ne ustvarja dovolj ES;

- **transformacija:** je posledica strukturnih oziroma finančnih razmer, ki podjetjem ne omogočajo ustvarjanja dovolj dodane vrednosti storitev in proizvodov, ki temeljijo na ES, kar pomeni, da jih podjetja ne vključujejo v svoje poslovne modele in posledično ne ponujajo družbi;
- **validacija:** je posledica morebitnih etičnih zadržkov do rabe naravnih virov, saj je pridobivanje materialnih koristi, kot so les, divjad, mineralni viri, v nekaterih segmentih družbe nesprijemljivo in povzroča trenja;
- **koordinacija:** izvira iz obstoječega institucionalnega oziroma zakonodajnega okvira, ki lahko močno omejuje alternative upravljanja gozda in hkrati tudi možnosti za ustvarjanje ES – to je treba reševati najprej na strateški ravni države.

Upravljske rešitve tovrstnih izzivov, predvsem v kontekstu neproizvodnih ES, je mogoče oblikovati s hkratno obravnavo nekaj bistvenih elementov upravljanja:

Deležniki in ekosistemske storitve

- **Pravila** vključujejo zakonodajne določbe, neformalne norme in pooblastila institucij oziroma odločevalcev, kar opredeljuje pravice posameznih deležnikov do na primer uživanja neproizvodnih ES.
- **Sredstva** oziroma viri in kapacitete, kot so znanje, večšine, kadri, infra-

”
Rekreacija v gozdu je tako družbeni pojav, ki je vedno bolj prisoten, enako velja za nabiranje gozdnih plodov in izobraževalne obiske šolske populacije.

struktura in mreže deležnikov, so pogoj za učinkovito upravljanje gozdov in nastanek ES.

- **Vrednote** izhajajo iz prepričanj, kulturoloških norm in preferenc deležnikov ter bistveno vplivajo na pripravljenost lastnikov gozdov za krepitev potenciala ES oziroma družbe za povpraševanje po njihovih koristih.
- **Prostor** zajema območja z raznolikimi ekološkimi kapacitetami za proizvodnjo ES ter območja s spremenljivimi preferencami družbe do ES, kar pomeni, da morajo upravljalci iskati prostorske sinergije med razpoložljivostjo ES in potrebami družbe.

Nanizane elemente lahko obravnavamo posamič ali več skupaj, s čimer bla-

žimo izzive večnamenskega upravljanja gozdov. V kontekstu neproizvodnih ES je to mogoče s podporo raziskavam in razvoju, krepitvijo konkurenčnosti podjetij, oblikovanjem podjetniških politik ter ukrepi omejevanja rabe, kot so zaščita gozdov, blaženje tveganj, etične omejitve in certifikacija proizvodov ter storitev.

Digitalizacija gozdarstva in vplivov prostoživečih živali v

Gozdarstvo v Sloveniji temelji na dolgoletni tradiciji načrtnega, trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi. S takšnim pristopom ohranjamo naravne procese ter uravnoteženo usklajujemo ekološke, gospodarske in socialne funkcije gozdov.

Besedilo: **Miha Varga, Darko Pristovnik, Andreja Gregorič**
(vsi Zavod za gozdove Slovenije)

Na Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) v okviru javne gozdarske službe načrtujemo in nadziramo gospodarjenje z gozdovi na celotnem območju države, ne glede na lastništvo, kar zahteva učinkovito upravljanje obsežnih podatkov ter visoko strokovno usklajenost.

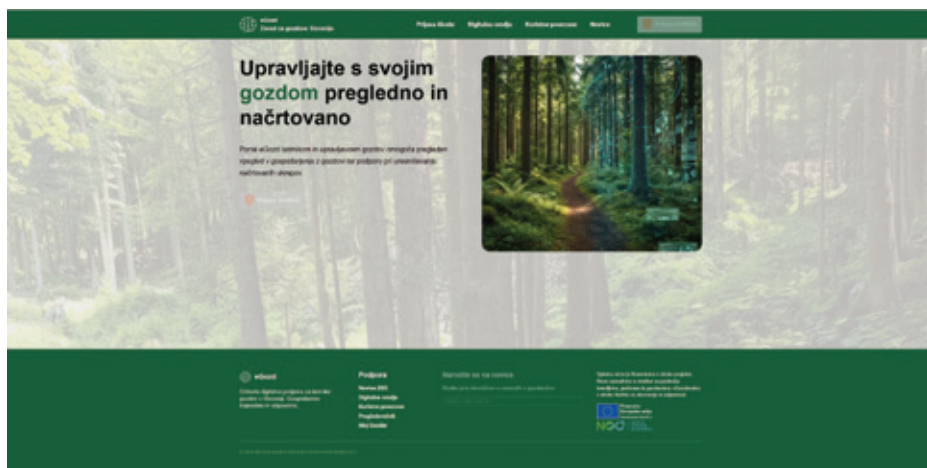
Gozdovi se danes soočajo z vse večjimi pritiski zaradi podnebnih sprememb, družbenega razvoja in raznolikih interesov deležnikov. Upravljanje zato zahteva prilagodljivost, natančno spremljanje stanja ter vključevanje ukrepov za blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam. Ključno vlogo pri tem imajo zanesljivi podatki, sledljivost odločitev in podpora analitičnim procesom.

Digitalizacija javne gozdarske službe, ki jo na ZGS izvajamo skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Gozdarskim inštitutom Slovenije v okviru Načrta za okrepanje in odpornost, je namenjena prenovi ključnih procesov, izboljšanju storitev ter krepitvi odločanja na podlagi podatkov. Zajema področja, kot so izbira drevja za posek, gozdne inventure, monitoring stanja gozdov, nadzor nad rabo virov ter razvoj digitalnih storitev za lastnike gozdov in širšo javnost.

V okviru digitalne preobrazbe smo vzpostavili povezan nabor eStoritev, integriran v gozdarski informacijski sistem, ki omogoča učinkovitejše delo na terenu in v pisarni, večjo sledljivost postopkov ter boljšo podatkovno podlago za odločanje.

• eGozd:

Za lastnike gozdov je ključna storitev eGozd z EUDR, ki omogoča vpogled v gospodarjenje z gozdovi, spremljanje ukrepov ter elektronski prevzem odločb prek sistema SI-PASS. Portal egozd.zgs.si omogoča registracijo, dostop do informacij za lastnike in javnost, povezavo z drugimi sistemi (na

primer MojGozdar) ter prijavo škode po divjadi.

• eKomunikacija in ePostopki:

Storitev eKomunikacija omogoča zbiranje pobud in mnenj pri pripravi gozdnogospodarskih načrtov ter vključuje prenovo spletnih platform ZGS. Med 1. marcem in 31. majem 2026 ZGS

skladno z zakonom o gozdovih zbira pobude za obnovo načrtov gozdnogospodarskih enot z začetkom veljavnosti leta 2027. Upravljanje dokumentacije podpira storitev ePostopki, ki omogoča elektronsko hrambo, obdelavo in podpisovanje dokumentov ter s tem zmanjšuje administrativna bremena.

• eNadzor in eUkrepi:

Gozdarski nadzor podpira storitev eNadzor, ki omogoča evidentiranje kršitev ter pripravo predlogov za postopke. Storitev eUkrepi omogoča digitalno izbiro drevja za posek z neposrednim zajemom podatkov na terenu (geolokacija, premer, drevesna vrsta, razlog za posek). Podatki se samodejno prenesejo v informacijski sistem, kjer se generirajo odločbe. Sistem deluje tudi brez internetne povezave (podatki se sinhronizirajo ob ponovni povezavi), kar povečuje sledljivost odločitev, zmanjšuje administrativno breme in izboljšuje kakovost podatkov.

• eInventura:

Storitev omogoča sistematično zbiranje podatkov o gozdnih sestojih. Uporaba naprednih merilnih orodij (digitalne premerke, razdaljemerji, višinoмери, naprave GNSS) omogoča hitrejšo in natančnejšo zbiranje podatkov, ki so

”
Digitalizacija javne gozdarske službe, ki jo na ZGS izvajamo skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Gozdarskim inštitutom Slovenije v okviru Načrta za okrepanje in odpornost, je namenjena prenovi ključnih procesov, izboljšanju storitev ter krepitvi odločanja na podlagi podatkov.

upravljanje Sloveniji

neposredno integrirani v informacijski sistem. Aplikacije omogočajo tudi prikaz podatkov v obogateni resničnosti.

• eTehnologija:

Omogoča zbiranje podatkov in vodenje postopkov o gozdnih prometnicah in tehnologiji dela. V okviru te storitve se pripravlja več aplikacij: evidenca in vzdrževanje gozdnih cest, evidenca in vzdrževanje protipožarne infrastrukture, tehnološki del gozdnogojitvenega načrta z evidenco gozdnih vlak ter evidenca nezgod v gozdovih. Nekatere evidence bodo javno dostopne, določene aplikacije pa so interne za pomoč pri delu in pripravi poročil.

• eLov, eLovska dovolilnica in e-prijava škode:

Lovstvo podpirata storitvi eLov in eLovska dovolilnica, ki omogočata evidenco odstrela, analize, poročanje ter digitalno izdajo dovolilnic za tuje lovske

goste. Pomembna novost je digitalizacija prijave škode po divjadi. Oškodovanci lahko prek portala eGozd enostavno oddajo vlogo, določijo lokacijo škode in spremljajo potek postopka, kar povečuje preglednost in učinkovitost obravnave.

Celoten nabor eStoritev predstavlja enoten digitalni ekosistem, ki povečuje učinkovitost, transparentnost in uporabniško usmerjenost javne gozdarske službe. Na ZGS smo ponosni na vzpostavljene rešitve in njihov nadaljnji razvoj.

Povezave do videopredstavitev:

Projekt eGozdarstvo: <https://www.youtube.com/watch?v=aAvilFNp8U4>

Prikaz uporabe sodobne opreme pri gospodarjenju z gozdovi: <https://www.youtube.com/watch?v=YRFpYx4cKWI>

Spletna prijava škode, ki jo povzroča divjad: <https://www.youtube.com/watch?v=p19Ar-f14Fy0&t=8s>

projekt
eGozdarstvo

prikaz uporabe
sodobne opreme
pri gospodarjenju z
gozdovi

spletna prijava
škode, ki jo
povzroča divjad

ODKUP LESA

Odkupujemo les vseh drevesnih vrst in kakovostnih razredov

Možnost odkupa lesa na panju

Zagotavljamo vam:

- pošteno izmero in klasiranje
- najboljše odkupne cene
- zanesljivo plačilo

KONTAKT

info@fagus-slovenica.si

031 362 979

Fagus Slovenica je hčerinsko podjetje družbe Slovenski državni gozdovi

Naše gozdarstvo in doseganje ciljev nevtralnosti na ravni EU

Zadnja leta smo priča izjemnim vremenskim ter podnebnim dogodkom, nizom in rekordom, ki negativno vplivajo tudi na gozdove. Obče sprejeta odločitev za boj proti takim dogodkom je vključila posameznike, sektorje in države.

Besedilo in foto: dr. **Simon Poljanšek**
(Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano)

toologije poročanja že meri, obračuna in poroča v imenu države. Opomba: za to, da je Sloveniji postavljeni zavezujoči cilj do leta 2030 skladen z vsebinami gozdnogospodarskih načrtov, gre največ zaslug pripisati slovenski gozdarski stroki.

Izzivi in omejitve

Dobrota je sirota: Slovenija je sonaravno in trajnostno gozdarstvo že uvedla, je med državami EU, ki imajo veli-

Ena izmed prelomnih točk v tem boju je Pariški sporazum, to je znotraj Združenih narodov sprejet prvi pravno zavezujoč dogovor o podnebnih spremembah. Z njim naj bi preprečili ogretje Zemljinega ozračja preko točke brez povratka oziroma dvig povprečne globalne temperature zraka za 2 stopinji Celzija glede na predindustrijsko raven.

Vloga gozdov in zakonodajni okvir EU

Da bi Evropska unija (EU) dosegla cilje iz Pariškega sporazuma, je sprejela konkretne politike, na primer uredbo za sektor rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (tako imenovani LULUCF), katere prvi cilj je bil, da emisije toplogrednih plinov iz omenjenega sektorja ne presegaajo pono-

neutravnosti do leta 2050. Posledično je EU sprejela zakonodajni paket Pripravljeni na 55, ki vsem sektorjem zapoveduje znižanje emisij za 55 odstotkov do leta 2030. Novi cilj za LULUCF pomeni, da morajo ponori do leta 2030 preseči emisije za 310 milijonov ton ogljikovega dioksida.

Uredba CRCF kot dodatni ukrep

Medtem ko so podnebni raziskovalci pozivali k višjim podnebnim ambicijam, so gozdarski strokovnjaki opozarjali na to, da se je sposobnost evropskih gozdov za ponor ogljika zaradi staranja gozdov, suš, požarov, bolezni in škodljivcev v zadnjem desetletju zmanjšala. EU je grozilo, da podnebnih ciljev ne bi dosegla, zato je sprejela okvir za certificiranje odstranjevanja ogljika (CRCF), ki spodbuja aktivno odstranjevanje ogljika iz ozračja. Okvir se osredotoča na tri dejavnosti: trajno industrijsko shranjevanje ogljika, shranjevanje v trajnih (tudi lesenih) izdelkih ter tako imenovano ogljično kmetovanje.

CRCF se na ravni EU predstavlja kot priložnost za kmete in gozdarje, da za svoje okolju prijazne ukrepe pridobijo certifikate, ki jih nato prodajo na prostovoljnem trgu ogljika. A certificira se lahko le dejavnost, ki ima določeno standardizirano izhodišče ter izpolnjuje merila: merljivost, trajnost, dolgoročnost shranjevanja ogljika ter dodatnost. Torej če povečuje ponor, presega običajno prakso, se ne bi izvedle brez finančne spodbude iz certifikacije, in če ni že predvidena v predpisih, na primer po zakonu o gozdovih, pravilniku o varstvu gozdov ali drugih predpisih. V praksi to pomeni, da zasebni lastnik ne more unovčiti lesne zaloge bogatega gozda, saj se ta zaradi narave mednarodnih podnebnih obveznosti in me-

ke lesne zaloge na hektar, ter ima skoraj 60-odstotno gozdnatost, zato dejavnosti, ki drugod v EU izpolnjujejo prej omenjena merila dodatnosti, na primer pogozdovanje, uvedba sonaravnejšega gozda in podaljšanje rotacijske dobe, v Sloveniji žal ne pridejo več v poštev. Dalje, gozdnogojitvena dela, ki zagotavljajo prihodnji stalen in stabilen ponor, so že predvidena v gozdnogospodarskih načrtih in jih (so)financira država. Slovenskim lastnikom bo zato težko dokazati dodatnost ter pojasniti, da brez denarja iz sheme CRCF določene aktivnosti ni možno izvesti. In četudi se najde kakšna ustrezna dejavnost, bo za majhne lastnike gozdov (ki so v Sloveniji večina) certificiranje verjetno predrago in administrativno prezahtevno.

rov. Na valu optimizma je EU objavila tudi izvedbeni načrt, imenovan Zeleni dogovor, s katerim celostno odgovori na podnebne, gospodarske in družbene izzive ter začrta pot EU k podnebni

podnebne

Tveganja in odprta vprašanja

Čeprav je namen uredbe CRCF dober, kritiki opozarjajo tudi na druga tveganja. Gozdovi so izpostavljeni naravnim motnjam in če lastnik gozda prejme certifikat CRCF za uskladiščeni ogljik, nato pa ta gozd na primer zgori, se shranjeni ogljik takoj vrne v ozračje. Nevarnost je tudi, da bi se za večji ponor (in več kuponov) pospeševali nasedi hitrorastočih tujerodnih vrst, kar bi škodovalo lokalnemu ekosistemu in

odpornosti gozdov. In če se v nekem gozdu zaradi podaljšanja proizvodnih dob zmanjša sečnja, bo ob enakem povpraševanju po lesu to povzročilo povečano predčasno sečnjo drugje. V tem primeru je neto učinek na podnebje praktično ničeln. Nenazadnje se odpira tudi vprašanje obračuna ponorov po načrtovani združitvi sektorja kmetijstva in LULUCF v AFOLU in vzpostavitve enotnega cilja podnebne nevtralnosti do leta 2035 (ta cilj še ni dokončno pravno zavezujoč) oziroma povedano drugače: kmetijske emisije bo verjetno treba v celoti izravnati s ponori v gozdovih.

Izražena stališča avtorja ne odražajo nujno stališč in politik MKGP.

Slika 1: Pasti za spremljanje različnih karantenskih škodljivih organizmov, ki bodo nameščene v gozdovih v letu 2026. Foto: S. Zidar, L. Capuder.

Spremljanje škodljivih organizmov za varnost gozdno-lesne verige

Spremljanje karantenskih škodljivih organizmov – tujerodnih vrst, ki jih v Sloveniji še ni ali so prisotne le omejeno – omogoča ohranjanje zdravih gozdov in varnost celotne gozdno-lesne verige, ki ima pomembno vlogo v slovenskem gospodarstvu. Z rednimi pregledi, pastmi in laboratorijskimi analizami lahko te organizme odkrijemo dovolj zgodaj, preden povzročijo večjo škodo, kar hkrati omogoča nemoten promet slovenskega lesa doma in v tujini.

Besedilo: dr. **Barbara Piškur**, dr. **Tine Hauptman**, **Luka Capuder**, **Simon Zidar** (Gozdarski inštitut Slovenije)

Evropska zakonodaja, zlasti Uredba (EU) 2016/2031, določa, da države članice izvajajo usklajene programe preiskav, ki zagotavljajo varnost gozdov in lesa pred škodljivimi organizmi ter omogočajo nemoten promet lesa in lesnih proizvodov po Evropi. Rezultati pregledov določajo, katere vrste škodljivih organizmov so prisotne, in pogoje za premike ter izvoz lesa, vključno s primeri, ko so potrebni posebni dokumenti ali dovoljenja. Če podatki niso zanesljivi ali jih ni, lahko uvozniki ali nadzorni organi uvedejo dodatne omejitve, kar povzroča zamude, dodatne stroške in zmanjšuje konkurenčnost slovenskega lesa.

Programi preiskav so ključni ne le za zaščito gozdov, ampak tudi za ohranjanje konkurenčnosti in stabilnosti gozdno-lesne verige na domačem in mednarodnem trgu.

Rezultati spremljanj

Gozdarski inštitut Slovenije je kot organizacija, ki jo je pooblastila Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, tudi v preteklem letu nadaljeval izvajanje programov preiskav. V letu 2025 smo po Sloveniji opravili 214 vizualnih pregledov, na katerih smo odvzeli 110 vzorcev rastlin s simptomi, ter skupno postavili 118 pasti, iz katerih smo pridobili 319 vzorcev žuželk. Terenske preiskave izvajajo tudi sodelavci Zavoda za gozdove Slovenije, ki nam v okviru svojih aktivnosti posredujejo dodatne vzorce. Zbrane vzorce analiziramo v laboratoriju z različnimi metodami: od klasične izolacije gliv in mikroskopije do sodobnih molekularnih tehnik zaznave DNK škodljivcev.

Pasti za spremljanje devetih izbranih škodljivih organizmov smo v letu 2025 postavili tudi na 36 parcelah v upravljanju družbe SiDG. V postavlje-

Pasti za spremljanje devetih izbranih škodljivih organizmov smo v letu 2025 postavili tudi na 36 parcelah v upravljanju družbe SiDG. V postavljenih pasteh na parcelah SiDG in drugih lokacijah po Sloveniji prisotnosti nevarnih karantenskih škodljivih organizmov nismo zaznali.

nih pasteh na parcelah SiDG in drugih lokacijah po Sloveniji prisotnosti nevarnih karantenskih škodljivih organizmov nismo zaznali.

Načrti za leto 2026

V program preiskav, ki jih izvaja Gozdarski inštitut Slovenije, je letos vključenih 17 karantenskih škodljivih organizmov, med njimi trije, ki jih v Sloveniji spremljamo prvič: metulj *Choristoneura fumiferana*, neevropske vrste podlubnikov (*Scolytinae spp.*) in zelena progavost javorjev (*Davidsoniella virescens*). V obdobju od marca do septembra 2026 bomo namestili različne pasti, ki bodo jasno označene s tablico z dodatnimi informacijami in kontakti.

Iščemo zeleno progavost javorjev

Zelena progavost javorjev je bolezen, ki jo povzroča karantenska gliva *Davidsoniella virescens*. Prisotna je v Severni Ameriki, kjer se pojavlja predvsem na sladkornem javorju (*Acer saccharum*), vendar ni znano, ali so za okužbo občutljive tudi evropske vrste javorjev. Nedavno so o tej glivi poročali iz Poljske, kjer so znake okužbe zaznali na navadni bukvi (*Fagus sylvatica*), vendar v zvezi s to najdbo obstaja več nejasnosti.

Na sveže posekani ali predvsem v gozdu skladiščeni hlodovini javorjev se lahko pojavijo značilni progasti madeži v lesu, najpogosteje na koreninskem delu in v spodnjem delu debla. V prerezu se temne proge radialno širijo proti obodu in tvorijo značilen zvezdast vzorec, pogosto s tankim temno zelenim robom.

Ker je gliva *Davidsoniella virescens* v Evropi še slabo poznana in morda okužuje širši nabor gostiteljev, je zgodnje prepoznavanje tovrstnih sprememb izjemno pomembno za razumevanje bolezni in preprečevanje njenega širjenja.

Če opazite opisane znake, obvestite Gozdarski inštitut Slovenije (Oddelek za varstvo gozdov, lvg.diagnostiki@gozdis.si) ali o najdbi poročajte v sistem Invazivke. Vaša opažanja pomembno prispevajo k zaščiti naših gozdov.

Slika 2: Zelenkasto rumen do rumenkasto rjav zvezdast vzorec na prečnem prerezu debla je simptom okužbe s karantensko glivo *Davidsoniella virescens*. Foto: John N. Gibbs, Forestry Commission, Bugwood.org.

Ob najdbi pasti v gozdu naprošamo, da pasti ne premikate ali poškodujete.

Nove vrste podlubnikov

Spremljanje škodljivih organizmov v zadnjih letih potrjuje, da se v Sloveniji nove tujerodne vrste pojavljajo vse pogosteje. V zadnjem desetletju smo opazili prisotnost 11 novih tujerodnih vrst podlubnikov. Prve najdbe so bile dokumentirane v različnih delih Slovenije, največ v zahodnem delu države. Njihovo število se povečuje, s štirimi najdbami v zadnjih dveh letih.

Slika 3: Nova tujerodna vrsta podlubnika (*Cyrtogenius luteus*), prvič zabeležena v letu 2025 Foto: T. Hauptman.

Zadnje odkritje v okviru programov preiskav je bila vrsta *Cyrtogenius luteus* (slika 3), ki se pojavlja predvsem na različnih vrstah borov. Pri posameznih vrstah smo že zaznali povečanje njihove razširjenosti ter znake ustalitve v slovenskih gozdovih. Trenutno gre večinoma za sekundarne škodljivce, ki napadajo oslabljena ali odmirajoča drevesa, zato večjih škod še nismo opazili. Kljub temu je njihova prisotnost pomemben pokazatelj spreminjajočih se okoljskih razmer in poudarja pomen rednih spremljanj, ki jih na Gozdarskem inštitutu Slovenije izvajamo v okviru različnih raziskav.

Spremljanje zdravja gozdov

Pojav novih škodljivih organizmov v Evropi in Sloveniji jasno potrjuje, da je stalno in sistematično spremljanje nujno. Ključ do uspešnega odzivanja je predvsem dobro sodelovanje med raziskovalnimi ustanovami, državnimi organi ter vsemi deležniki v gozdno-lesni verigi. Le s pravočasnim zaznavanjem in ukrepanjem lahko preprečimo vnos novih nevarnih vrst, ohranimo vitalnost gozdov in hkrati zagotovimo dolgoročno konkurenčnost slovenskega lesa na domačem in mednarodnem trgu.

Pomlad odločilno obdobje za preprečevanje širjenja podlubnikov

Z začetkom pomladi vstopamo v obdobje, ko se tveganje širjenja podlubnikov hitro povečuje. Spomladanski meseci, kot je april, so zato ključni za izvedbo preostalih sanitarnih ukrepov in aktivno spremljanje stanja v gozdovih, s tem pa tudi pravočasno ukrepanje za omejevanje škode v letu 2026.

Besedilo: **Marija Kolšek** (Zavod za gozdove Slovenije)

V poznih jeseni in čez zimo je bilo zaradi varstva pred podlubniki za posek določenih približno 110.000 kubičnih metrov lesa, od tega v državnih gozdovih 30 odstotkov. Večina rokov za izvedbo sanitarne sečnje, določenih z v tem obdobju izdanimi odločbami Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), se je iztekla oziroma se izteka v aprilu. Pomembno je, da se z deli ne zamuja. Do roka na odločbi za sanitarni posek zaradi podlubnikov je treba izvesti tako posek napadenih dreves kot tudi odvoz lesa iz gozda v lupljenje in predelavo, s čimer preprečimo razvoj in izlet nove generacije podlubnikov. Na ZGS ob koncu marca ugotavljamo, da sanacija žarišč dobro poteka, dve tretjini določenega poseka pa sta bili do takrat že realizirani.

Čas prvih izletov in novih napadov

V aprilu lahko pričakujemo prve izlete podlubnikov, medtem ko se na višjih in hladnejših območjih aktivnost običajno zamakne v maj. Prav zato je to obdobje ključno za odkrivanje žarišč podlubnikov, ki so prezimili, in preprečevanje njihove namnožitve. Zgodnje odkrivanje pomeni več časa za ukrepanje, predvsem za pravočasen posek in uničenje zalege pod skorjo z lupljenjem ali hitro predelavo lesa.

Med prvimi znaki svežih napadov so rjava črvina ob koreničniku, močno smolenje debla in postopne spremembe barve in krošnjah. Drevesa, ki so bila napadena (tako imenovane lubadarke) že pozimi, pa prepoznamo po odstopajoči skorji, razbarvanih krošnjah in odpadanju iglic.

Pomen rednega pregleda gozdov

ZGS izvaja redne preglede gozdov za odkrivanje žarišč podlubnikov, hkrati pa lastnikom gozdov priporoča, da v tem obdobju tudi sami še posebej pozorno spremljajo stanje v svojih gozdovih. Priporočljiv je vsaj mesečni pregled, ob povečanem tveganju pa tudi pogosteje, zlasti na območjih, kjer so bile v zadnjih letih že zaznane namnožitve podlubnikov ali poškodbe zaradi ujm. Ob zaznavi sumljivih znakov ali poškodb dreves naj se lastniki čim prej obrnejo na svojega revirnega gozdarja, ki jim bo svetoval glede nadaljnjih ukrepov.

SiDG kot upravitelj državnih gozdov naj bo pri svojem rednem delu zlasti pozoren na robove posekanih žarišč podlubnikov in naj o morebitni razširitvi žarišča čim prej obvesti ZGS.

Sanitarni posek in stanje v letu 2025

Sanitarni posek ostaja temeljni ukrep za ohranjanje zdravstvenega stanja gozdov, njegov obseg v Sloveniji pa v veliki meri določajo naravne ujme in namnožitve smrekovih podlubnikov.

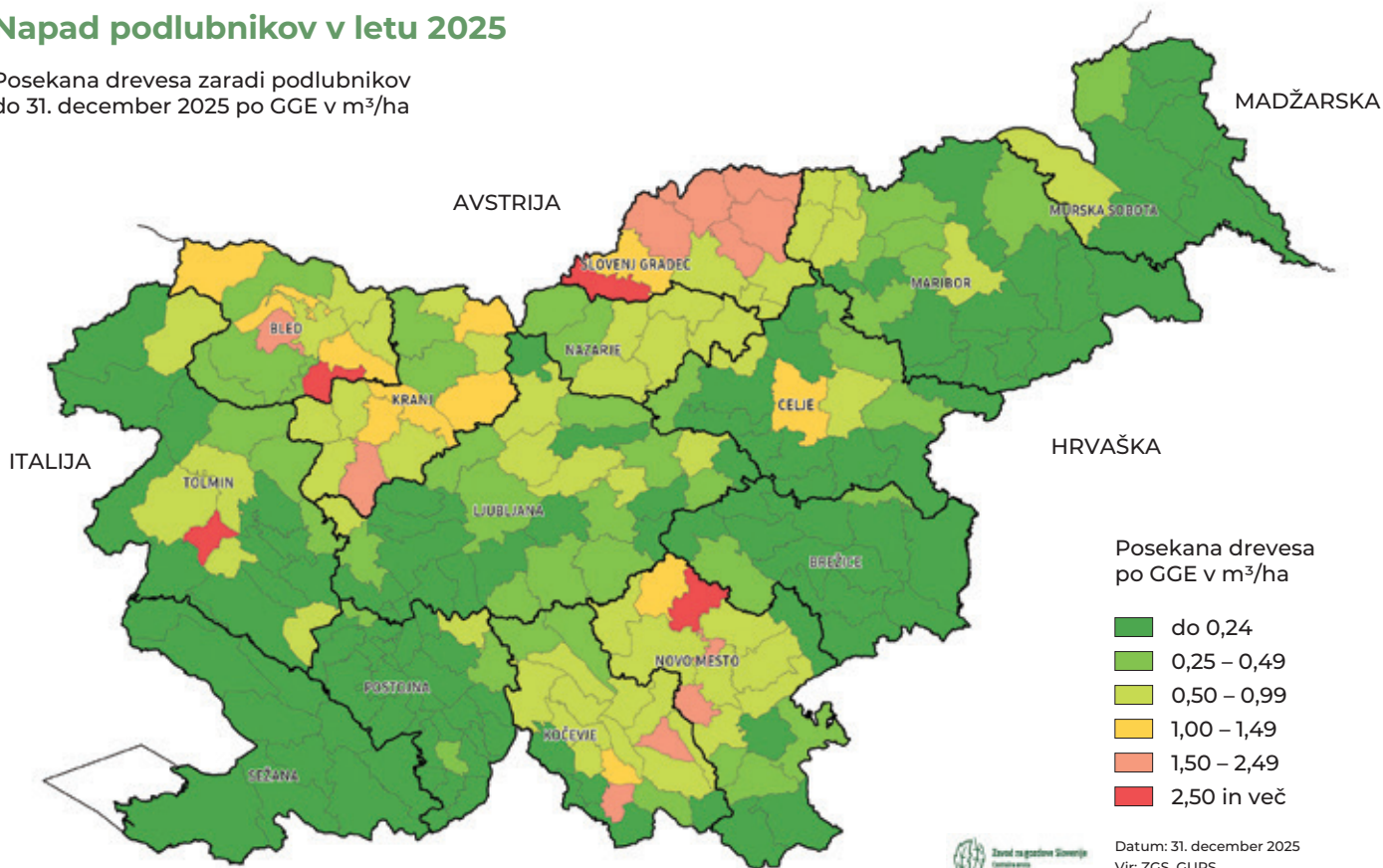
V letu 2025 je bilo zaradi sanitarnih vzrokov posekanih 1,3 milijona ku-

Foto: Andreja Kavčič,
Gozdarski inštitut Slovenije

Napad podlubnikov v letu 2025

Posekana drevesa zaradi podlubnikov do 31. december 2025 po GGE v m³/ha

bičnih metrov drevja, kar predstavlja približno 32 odstotkov celotnega poseka. Med razlogi je največji delež predstavljal posek zaradi podlubnikov (44 odstotkov), sledile so naravne ujme (26 odstotkov). Najbolj prizadeto območje je bilo GGO Slovenj Gradec, sicer pa se je skupni obseg poseka zaradi podlubnikov glede na leto 2024 nekoliko zmanjšal.

Državni gozdovi kot zgled dobrega ukrepanja

Posebno vlogo pri obvladovanju podlubnikov imajo državni gozdovi, ki jih upravlja družba SiDG. Zaradi večjih strnjenih površin in organiziranega upravljanja omogočajo hitro in usklajeno izvajanje sanitarnih ukrepov, kar je ključno za preprečevanje širjenja podlubnikov na širšem območju.

Foto: Marjan Grah, Zavod za gozdove Slovenije

”
Učinkovito varstvo gozdov temelji na pravočasnem in usklajenem ukrepanju.

Pravočasna sanitarna sečnja, učinkovita logistika odvoza lesa in dosledno izvajanje varstvenih ukrepov v državnih gozdovih pomembno prispevajo k stabilizaciji razmer tudi v sosednjih zasebnih gozdovih. Državni gozdovi tako predstavljajo pomemben zgled dobrih praks in hkrati varovalni pas, ki lahko ob ustreznem upravljanju bistveno omeji širjenje podlubnikov.

Skupna odgovornost za zdrave gozdove

Učinkovito varstvo gozdov temelji na pravočasnem in usklajenem ukrepanju. Pri tem so ključni tako zasebni lastniki kot upravljalci državnih gozdov.

Na ZGS poudarjamo, da lahko le s sodelovanjem vseh deležnikov – ob strokovni podpori javne gozdarske službe in odgovornem upravljanju državnih gozdov – ohranjamo gozdove odporne, zdrave in sposobne opravljati njihove številne funkcije, od varovanja narave do zagotavljanja trajnostne surovine za lesno verigo.

Mulčenje ploskve v bližini Brezovice Foto: G. Skoberne

Provenienčna poskusa nove generacije

Podnebne spremembe prinašajo v slovenske gozdove veliko negotovosti. Kljub izdelanim scenarijem podnebnih sprememb ne moremo natančno napovedati, v kakšnih podnebnih in vremenskih razmerah bodo rasla drevesa, ki jih sadimo danes.

Besedilo: **Boris Rantaša, Natalija Dovč, Gregor Skoberne, Hojka Kraigher, Marjana Westergren** (vsi Gozdarski inštitut Slovenije)

Modeli napovedujejo spremembe vegetacijskega tipa na več kot treh četrtinah slovenskih gozdnih površin; pričakuje se zmanjšanje deleža mezofilnih bukovih gozdov in širjenje različnih termofilnih gozdov. Napovedano je tudi zniževanje deleža lesne zaloge iglavcev in nekaterih ekonomsko pomembnejših listavcev. Hitrost podnebnih sprememb bi lahko močno ogrozila funkcije in ekosi-

stemske storitve, ki jih zagotavljajo slovenski gozdovi.

Provenienčni poskusi

Napovedane spremembe lahko gozdarska stroka naslovi z aktivnim in prilagojenim gojenjem gozdov, ki mora vključevati dopolnilno sadnjo in občasno umetno obnovo, vključno z asistirano migracijo. Z načrtnimi premestitvami (angl. assisted migration) prenašamo gozdni reprodukcijski material

(semena in sadike) znotraj areala drevesne vrste (načrtna premestitev populacij oziroma načrtni prenos genov) ali izven areala (načrtna premestitev vrst). Odločitve, povezane z načrtnimi premestitvami, so zahtevne, zato se v tujini pri njih pogosto opirajo na modelne napovedi na podlagi modeliranja ekoloških niš glede na napovedano prihodnje podnebje, kar pa ni vedno najpomembnejše za uspeh obnove in rast gozdov. Taki modeli ne vključujejo možnosti preživetja v različnih razvojnih fazah, od sadike do odraslega drevesa, ne upoštevajo možnosti prilagajanja na podlagi fenotipske plastičnosti ali evolucijskega potenciala populacij ter lokalnih okoljskih razmer.

Za ustreznejše modeliranje potrebne informacije pridobivamo s provenienčnimi poskusi, v katerih na eni lokaciji zasadimo več provenienc in/ali drevesnih vrst ter spremljamo njihov razvoj skozi čas. Idealno je, če so ti poskusi posajeni na različnih lokacijah, da lahko preučimo ne le genetske sposobnosti preživetja in prilagajanja, temveč tudi plastične odzive vrste. V Sloveniji smo zato v zadnjih letih začeli pospešeno vzpostavljati provenienčne poskuse v kombinaciji s poskusi saditve in setve gozdnega reprodukcijskega materiala različnih drevesnih vrst in njihovih provenienc. Pričakujemo, da bo kombinacija raziskovalnih podatkov in digitaliziranih podatkov javne gozdarske službe nudila ustrezno podlago za odločitve o uporabi gozdnega reprodukcijskega materiala v prihodnosti.

Poskusa v bližini Vodice in Kozine

Jeseni 2025 in spomladi letos sta bila zasajena provenienčna poskusa v bližini Smednika (občina Vodice) in Brezovice (občina Hrpelje - Kozina). Poskusni ploskvi sta bili izbrani v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije in SiDG. Merita približno 1,2 hektarja in sta locirani na državnih zemljiščih. Pred začetkom sadnje je bila izvedena priprava tal za raziskovalno ploskev in postavljena zaščitna ograja. Za statistično primerjavo so zelo pomembne enakomerne sadilne razdalje, zato je bilo na obeh ploskvah v okviru priprave tal opravljeno odstranjevanje oziroma mletje panjev in večjih skal ter mulčenje.

Po opravljeni pripravi tal in postavitvi ograje je sledila vzpostavitev sistematične mreže z označevalnimi koli glede na poskusno zasnovano, pripravljeno v okviru projekta OptFORESTS programa Obzorje Evropa. Pri vzpostavitvi poskusne mreže smo uporabili klasična orodja (metri, vrvi, kotne prizme, late) ter terenski program GIS in visoko natančno napravo GPS. Sadike za upo-

Postavljanje sistematične mreže (merjenje in zabijanje kolov). Foto: G. Skoberne

Drevesne vrste na poskusnih ploskvah OptFORESTS

Vodice

Quercus petraea – graden

Pinus sylvestris – rdeči bor

Quercus pubescens – puhasti hrast

Abies alba – bela jelka

Prunus avium – divja češnja

Brezovica

Quercus petraea – graden

Pinus sylvestris – rdeči bor

Quercus pubescens – puhasti hrast

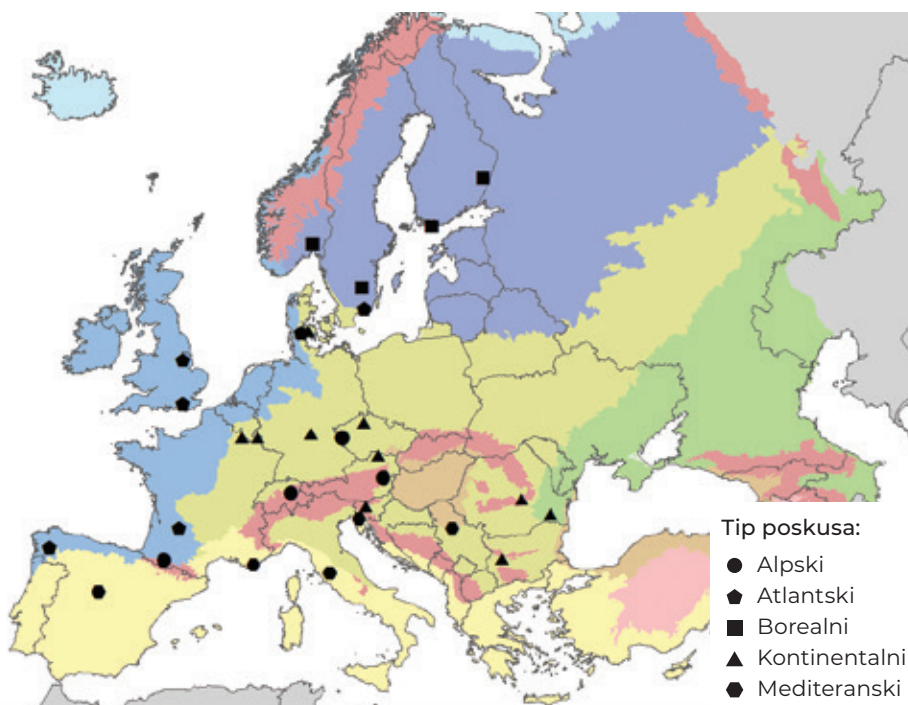
Pinus nigra – črni bor

Pinus pinaster – obmorski bor

Mreža provenienčnih poskusov OptFORESTS.

V ozadju so evropske biogeografske regije

(Avtorica: M. Westergren)

rabo v poskusu so bile vzgojene v treh tujih drevesnicah. Največji del sadik je bil vzgojen v drevesnici BFW v Avstriji, sadike hrastov pa smo dobili tudi iz drevesnice ONF v Franciji in FSCS v Bolgariji. Za vsako sadiko vodimo evidenco izvora (provenienco) ter matične drevesnice.

Večina sadik je že zasajenih, jeseni pa bomo poskus dopolnili s sadikami, ki so bile doslej premajhne za saditev. Do konca leta bo na vsaki ploskvi zasajenih 1600 sadik petih drevesnih vrst, pri čemer bo za vsako drevesno vrsto uporabljenih osem različnih provenienc, od tega štiri iz osrednjih in štiri iz robnih populacij drevesnih vrst. Poleg tega je zasajena tudi robna vrsta sadik.

Zasaditev sadik Foto: G. Skoberne

Evropska mreža

Mednarodna mreža, ki jo koordiniramo na Gozdarskem inštitutu Slovenije, obsega 29 provenienčnih poskusov z inovativno zasnovo, namenjeno raziskovanju:

1. uspešnosti sadik iz robnih populacij v primerjavi z osrednjimi (robne populacije so tiste, ki rastejo na robovih arealov drevesnih vrst in v slabših ekoloških razmerah, osrednje pa rastejo v zanje ekološko optimalnih razmerah);
2. primerjave uspešnosti med različnimi proveniencami znotraj iste drevesne vrste;
3. skrite reakcijske norme provenienc v različnih, tudi marginalnih okoljih;
4. uspešnosti osebkov ob osebkih drugih drevesnih vrst;

5. načrtnih premestitev populacij drevesnih vrst.

V projektu je vzpostavljenih pet tipov poskusov glede na izbiro drevesnih vrst. Vsak tip predstavlja ločeno mrežo, skupaj pa poskusi vseh petih tipov tvorijo obsežno evropsko mrežo. V njej bomo ocenjevali preživetje, fenotipske lastnosti in interakcije osmih provenienc na posamezno vrsto, in sicer za 12 gospodarsko in ekološko pomembnih ter manjšinskih drevesnih vrst. Dve vrsti, graden in rdeči bor, sta prisotni v poskusih vseh petih tipov.

Ti poskusi skupaj predstavljajo nov pristop k ocenjevanju odpornosti in uspešnosti vrst ter provenienc v različnih podnebnih razmerah, ki se za

Zakaj je krojenje listavcev razvojna priložnost za slovenske gozdove

Krojenje je delovni postopek v procesu sečnje, ki nam omogoča izkoriščanje potenciala gozdnega drevja. Številni vplivi, ki na drevje delujejo med rastjo, zmanjšujejo njegovo uporabno vrednost z vidika lesnopredelovalne industrije. S poznavanjem pravih tehnik in postopkov krojenja lahko vplive kvarnih dejavnikov izločujemo oziroma omilimo do te mere, da so še dopustni za predelavo v žagarskih obratih za proizvodnjo rezanega lesa.

Besedilo: **Matija Špacapan**

te drevesne vrste pogosto razlikujejo od pričakovanj. Pričakujemo, da bo mreža skupnih nasadov OptFORESTS v prihodnjih letih izjemnega pomena za evropsko gozdarstvo.

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo Zavodu za gozdove Slovenije in družbi SiDG za vso podporo in hitro odzivnost, brez katerih vzpostavitev poskusov ne bi bila mogoča.

Vzpostavitev in vzdrževanje poskusov omogočajo: projekt OptFORESTS (GA 101081774). Raziskovalni program Gozdna biologija, ekologija in tehnologija (P4-0107), Infrastrukturni program GIS, Naloga 3 javne gozdarske službe GIS, Mehanizem za okrevanje in odpornost EU, projekt LIFE4Adapt in drugi.

Zaradi značilnosti zgradbe in razvoja listnatih dreves, kjer je delež razpoložljive hlodovine bistveno nižji kot pri iglavcih, je potreba po optimalnem izkoriščanju potenciala dreves še bistveno večja. Povpraševanje po hlodovini bukve, ki je naša glavna drevesna vrsta med tržno zanimivimi drevesnimi vrstami listavcev, se bo z naložbo v nov žagarski obrat v Kočevski Reki podjetja Fagus Slovenica v prihodnje bistveno povečalo. Podjetje, ki je v lasti SiDG, bo namreč predelovalo bukovo hlodovino v izdelke z višjo dodano vrednostjo.

Kako do stabilne dobave in ustrezne kakovosti

Za zagotavljanje stabilne dobave in ustrezne kakovosti gozdnih lesnih sortimentov bukove hlodovine bomo morali v prihodnje dodatno pozornost posvetiti krojenju gozdnih lesnih sortimentov. Namen je povečati delež hlodovine v

razmerju do preostale oblovine listavcev. V letu 2025 je delež hlodovine v prodaji SiDG, d. o. o., znašal nekaj več kot 24 odstotkov vse posekane bukove oblovine. Delež želimo v prihodnje povečevati, saj bomo le tako lahko zadostili potrebam trga.

V sodelovanju med službo za kakovost in kontroling ter sektorjem za prodajo smo nedavno pripravili tri informativne videozapise o pravilnem krojenju listavcev. Namenjeni so informiranju in izobraževanju vseh deležnikov, vpetih v proces zagotavljanja hlodovine listavcev, predvsem zunanjim izvajalcem sečnje in spravila ter zaposlenim SiDG. Videe si lahko ogledate s pomočjo spodaj objavljenih QR-kod.

Najpogostejše napake

Krojenje listavcev je, kot je bilo predstavljeno v prvem videu, predvsem orodje za optimalen izkoristek potenciala prihodnjih gozdnih lesnih sortimentov. Za uspešno krojenje je predhodno treba izvesti pravilne tehnike sečnje.

Za pravilno izvedeno krojenje moramo poznati drevesne vrste, napake, ki se pojavljajo na debelih drevesa, potre-

Napake listavcev delimo v tri skupine:

- napake oblike, kot sta krivost in ovalnost,
- napake v strukturi lesa, na primer grče, notranje razpoke ter kolesivost, ki je predvsem izrazita pri hrastih,
- napake, ki so posledica zunanjih dejavnikov; prisotnost rdečega ali zvezdastega srca, trohnobe in mehanske poškodbe.

be kupca (na primer dolžine hlodovine) in tudi kakovostne razrede – predvsem z namenom, da znamo določiti, kateri sortiment lahko še prodamo kot hlod. Krojenje iglavcev je razmeroma zelo enostavno, saj tržne dolžine napredujejo po tekočem metru (denimo hlodovina 3, 4, 5 metrov itd.). Pri listavcih je zadeva bolj kompleksna, saj trg pričakuje čim boljši izplen pri razrezu. Če je hlod napačno skrojen, so lahko izgube precejšnje, s tem pa lahko hlodovino bistveno razvrednotimo.

QR-KODA VIDEO 1: PRIKAZ NAJPOGOSTEJŠIH OZIROMA NAJBOLJ POMEMBNIH NAPAK NA HLODIH LISTAVCEV

Pravilno krojenje pri strojni sečnji

V SiDG z leti povečujemo obseg strojne sečnje, kombinirane strojne sečnje ter žičničarskega spravila. Te tehnologije vpeljujemo tudi v gozdove, kjer prevladujejo listavci. Ker je večji obseg del procesiranja gozdnih lesnih sortimentov odgovor na pomanjkanje delavcev na trgu gozdarskih storitev, je pričakovati, da se bo delež teh tehnologij še povečeval.

Ker je krojenje listavcev bistveno drugačno kot krojenje iglavcev, za katere je bila strojna sečnja prvenstveno namenjena, se pri obdelavi gozdnih lesnih sortimentov in krojenju listavcev srečujemo s povsem drugačnimi izzivi. Zaradi omejitev pri transportu in zahtev trga po tržnih dolžinah hlodovine listavcev je ključna izvedba krojenja, ki preprečuje vzdolžno pokanje čel. Zato smo enega od poučnih videov namenili tudi prikazu, kako se s temi izzivi spopada ekipa strojne sečnje na poslovni enoti Novo mesto.

QR-koda za VIDEO 2: PRIKAZ PRAVILNE TEHNIKE KROJENJA

Priprava vrednejše hlodovine

Dodana vrednost krojenja listavcev se še posebej izraža pri krojenju vrednejše hlodovine, ki jo v SiDG prodajamo na licitacijah vrednejših sortimentov. Poznavanje drevesnih vrst z izraženimi ugodnimi tržnimi lastnostmi je ključno za uspešno obdelavo prihodnjih gozdnih lesnih sortimentov.

QR-KODA ZA VIDEO 3: KROJENJE VREDNEJŠE HLODOVINE

Vetrolom v sečno

Novogoriški primestni gozd Panovec se je v zadnjih mesecih znašel v središču pozornosti. Najprej smo bili zaradi sečnje in spravila tarča kritik posameznikov, ki so se obrnili tudi na medije z očitki o domnevno preveč obsežni sečnji. Konec marca pa je v Panovcu vetrolom poškodoval približno 500 kubičnih metrov lesne mase. Med poškodovanimi drevesi je največ rdečega hrasta starosti od 100 do 120 let, kar le še potrjuje pomen pravočasne pomladitvene sečnje v gozdovih.

Besedilo in foto:
Tine Božič

Panovcu poškodoval večinoma zrela drevesa

Republika Slovenija je lastnica približno 360 hektarjev gozda v okolici Nove Gorice, znanega kot Panovec, ki ima zaradi poudarjenih socialnih funkcij status gozda s posebnim namenom. Gozdovi sodijo v rastiščno-gojitveni razred toploljubnih hrastovij na silikatnih kamninah. Zaradi močnega človeškega vpliva so bili sestoji marsikje spremenjeni, vnesenih pa je bilo veliko tujerodnih drevesnih vrst, kot so rdeči hrast, ameriška duglazija, močvirski takso-dij ter mnoge druge. Rastišče je zaradi ugodnega podnebja, dobrih talnih razmer ter celoletne zadostne količine vode zelo dobro, kar se kaže tudi pri prirastkih (prirastki listavcev znašajo 7,7 m³/ha, skupni prirastki sestojev pa 10,8 m³/ha). Povprečna lesna zaloga je 339 m³/ha.

Značilnosti sestojev in drevesna sestava

Med razvojnimi fazami prevladujejo debeljaki (odrasli sestoji z debelim drevjem), ki pokrivajo kar 75 odstotkov površine (267 hektarjev), na drugem mestu pa so sestoji v obnovi z 12 odstotki (42 hektarjev). V drevesni sestavi prevladuje graden (40 odstotkov), sledijo plemeniti listavci, jelke in bori (po 10 odstotkov), nato rdeči hrast (9 odstotkov), beli gaber (7 odstotkov), bukev (6 odstotkov), ostali iglavci (6 odstotkov) in smreka (2 odstotka). Delež rdečega hrasta je v Panovcu glede na njegovo splošno prisotnost v slovenskih gozdovih razmeroma velik. Cilji in usmeritve pri gospodarjenju z rdečim hrastom so, da se ga ne pospešuje, temveč se sestoje, kjer je v razvojni fazi debeljaka, uvaja v obnovi, v mladovjih pa se ga mestoma odstranjuje, saj predstavlja veliko konkurenco predvsem gradnu, ki je domača drevesna vrsta. Rdeči hrast sicer dosega izjemne dimenzije – med njimi je tudi eden najdebelejših v Sloveniji z obsegom 458 centimetrov. Sečno zrelost doseže pri 140 do 150 letih.

Izzivi gospodarjenja v primestnem gozdu

Sečno zreli sestoji in poudarjene socialne funkcije so za gozdarje velik izziv, saj je treba uspešno krmariti med nujnimi ukrepi za gozd, ekonomsko ugodnimi ukrepi ter socialno in družbeno sprejemljivimi posegi. Zaradi močnega

Panovec je primestni gozd in gozd s posebnim namenom, zato ima zelo poudarjene različne socialne funkcije. Med najpomembnejšimi so rekreacijska, turistična s I. stopnjo poudarjenosti, poučna z gozdno učno potjo, estetska in obrambna funkcija zaradi bližnje vojašnice na Ajševici. Frekvenca obiskovalcev gozda je zelo visoka, saj mnogim mestnim prebivalcem predstavlja prostor sprostitve in rekreacije.

vpliva javnosti je gozdarska stroka pogosto izpostavljena, ukrepi pa so sprejeti z dvomi in obsojanjem.

Dejstvo je, da se bo z gozdovi zaradi debelinske strukture in razporeditve razvojnih faz tudi v prihodnjih letih gospodarilo, saj so ob primernem

času sečnje (preden se mladovja razvijejo do razvojne faze gošče) poškodbe v sestoji na pomladku manjše, kot če s sečnjo odlašamo. Poleg tega s sečnjo sečno zrelih sestojev zagotavljamo varno okolje, saj debela drevesa, ki so že presešla fizično zrelost in so v fazi odmiranja oziroma pešanja, pogosto predstavljajo nevarnost za obiskovalce gozda, zlasti ob pomembnejših sprehajalnih poteh in cestah.

Decembra 2025 in januarja 2026 je SiDG kot upravljalec gozda na območju Panovca izvedel sečnjo v treh oddelkih. Na površini okoli 30 hektarjev smo posekali približno tisoč kubičnih metrov lesa (kar je približno tretjina lesa, ki ga vsako leto priraste!). Izvedba del je v delu javnosti sprožila buren odziv, upravljalce, izvajalce in načrtovalce so obsojali in tudi verbalno napadli, predvsem GO Inicijativa. Poudariti je treba, da so bila dela izvedena kakovostno, saj so bile poškodbe v sestoji in predvsem v mladovjih minimalne. Prav tako nobena izmed pristojnih služb za ugotavljanje morebitnih kršitev in neustreznih posegov v gozdni prostor ni ugotovila nepravilnosti (gozdarska inšpekcija in Zavod RS za varstvo narave).

Vetrolom kot potrditev stanja v sestoji

Močan veter, ki je večji del države zajel 26. in 27. marca 2026, je poškodbe na drevesih v Panovcu povzročil predvsem v jugozahodnem delu, v bližini gozdarske hiše. Med drevesnimi vrstami je največ poškodovanih, polomljenih in izruvanih dreves rdečega hrasta. V javnosti so se takoj pojavili očitki o posredni odgovornosti za pojav vetroloma zaradi predhodnih sečenj in odpiranja sestojev. Vendar se je znova potrdilo, kako pomembno je gospodarjenje z gozdom.

Terenski ogled je pokazal, da večino poškodovanega lesa predstavlja rdeči hrast (okoli 80 odstotkov). Ta nasprotno od avtohtonih hrastov ne razvije globokega koreninskega sistema, temveč ima dokaj plitvega. Poleg tega je bil pri vseh izruvanih drevesih jasno viden koreninski sistem, ki je že delno ali v celoti začel odmirati. To potrjuje, da so sestoji rdečega hrasta v Panovcu sečno zreli ter da bi z nadaljnjim odlašanjem izvedbe del le dopuščali nadaljnje odmiranje dreves in povečeva-

”

Z gozdovi je treba aktivno gospodariti, da ohranjajo vitalnost, generacijsko pestrost.

Njihov razvoj je treba usmerjati v večjo odpornost proti podnebnim spremembam.

li potencialno nevarnost za obiskovalce gozda.

Zanimivo je, da na območju sečišča iz decembra 2025 kot tudi pred in za sečiščem do vetroloma ni prišlo. To kaže na strokovno utemeljene posege z namenom uvajanja sestojev v obnovo. Poleg tega se zaradi dobrih rastiščnih razmer gozdovi zelo hitro pomlajujejo in razvojne faze prehajajo hitreje kot v dinarskih gozdovih. Očitek o odsotnosti sence je zato pretiran, saj je v Panovcu še vedno veliko. Pričakujemo tudi, da bo v petih letih sestoj ob cesti že dosegel vsaj razvojno fazo letvenjaka.

Z gozdovi je treba aktivno gospodariti, da ohranjajo vitalnost, generacijsko pestrost. Njihov razvoj je treba usmerjati v večjo odpornost proti podnebnim spremembam.

Zaostritev zakonodaje pri pridobivanju vodnih soglasij

Pomembna sprememba na področju zakonodaje se v zadnjem času kaže pri pridobivanju vodnih soglasij za gradnjo gozdnih vlak na ogroženih in zavarovanih območjih. Direkcija Republike Slovenije za vode (DRSV) namreč zaostruje pogoje za pridobitev omenjenih soglasij.

Besedilo in foto: **Jaka Hrast**

V začetku marca je začel veljati Pravilnik o podrobnejši določitvi posegov v prostor, za katere je treba pridobiti vodno soglasje (v nadaljevanju pravilnik). Nanaša se na vse gradbene in negradbene posege v prostor, torej tudi osnovna gradbena dela v gozdarstvu. Pod osnovna gozdarska gradbena dela štejemo gradnjo in pripravo gozdnih vlak, rekonstrukcijo gozdnih vlak ter gradnjo pripadajočih tehnoloških objektov na gozdnih vlakah (rampni prostori, stojišča za žičnico, prepusti, prečkanja vodotokov, manjše podpor-

Primer usada ob gradnji gozdne ceste

ne konstrukcije ...). Pravilnik ureja pridobivanje vodnih soglasij za izvajanje prej omenjenih del, in sicer na ogroženih in zavarovanih območjih, skladno z Zakonom o vodah (ZV-1), za enostavne in nezahtevne objekte, skladno z Uredbo o razvrščanju objektov. Med enostavne in nezahtevne objekte uvrščamo gozdne vlake in večino gozdnih cest.

Ogrožena in zavarovana območja in pogoji

Pod ogrožena in zavarovana območja štejemo plazljiva območja, erozijska

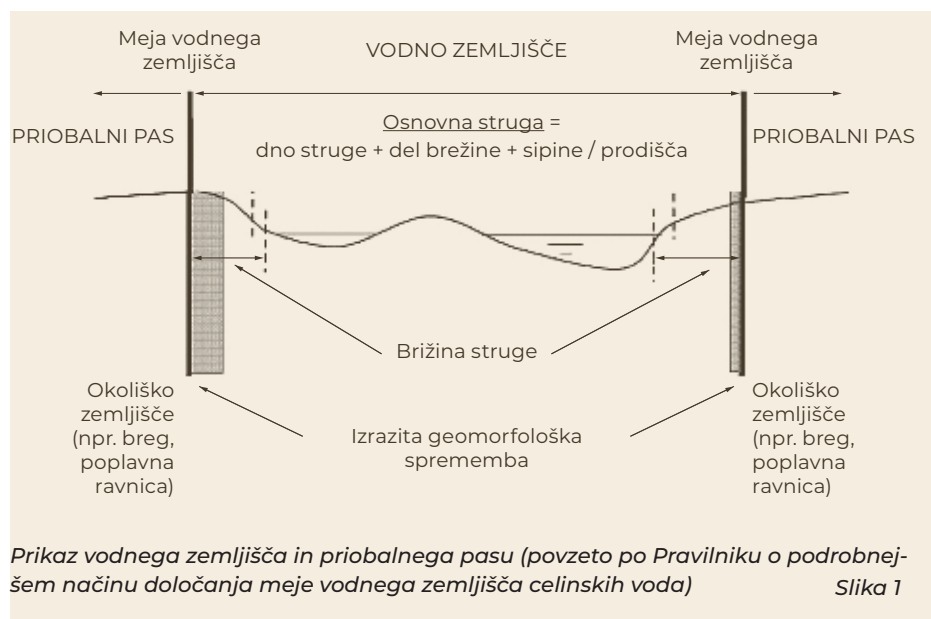
območja, plazovita območja, območja vodotokov in vodnih zemljišč, vodovarstvena območja in poplavna območja. V večini primerov imamo v gozdarstvu opraviti z erozijsko in plazljivo ogroženimi območji ter s prečkanjem vodotokov ter vodnih zemljišč. Prav v teh primerih je za pridobitev vodnega soglasja potrebnega največ dela. Gre predvsem za preprečevanje pojavljanja plazov ob izkopih vlak ter pojavljanja erozije pri iztokih prečnih jarkov ter ob prečkanju vodotokov.

Za posamezen sklop ogroženih in zavarovanih območij je natančno določeno, v katerih primerih moramo pred izvedbo del pridobiti vodno soglasje. V spletnem pregledovalniku Atlas voda, ki je javno dostopen na spletni strani DRSV, za lokacijo predvidene grad-

Kdaj je soglasje obvezno

Če je naš poseg na območju srednje ali velike stopnje verjetnosti **pojavnja erozije** ali ga prečka, potrebujemo vodno soglasje, a le v primeru, da je skupna površina posega večja od 0,2 hektarja. Površino gradbenega posega v primeru gradnje gozdne vlake predstavlja celotno območje med zgornjim robom odkopne in spodnjim robom nasipne brežine na celotni dolžini vlake. To v primeru gradnje vlake na naklonih terena do 30 odstotkov pomeni dolžino nad 400 metrov.

Če gre za pripravo vlake, vodno soglasje ni potrebno v nobenem primeru, le če bo poseg izveden v okvirih, ki so določeni za pripravo vlake. Prav tako vodno soglasje ni potrebno v primeru tekočega vzdrževanja gozdnih prometnic ter

nje (novogradnje ali rekonstrukcije) pregledamo vse karte ogroženih in zavarovanih območij. Če za katerikoli varstveni režim potrebujemo vodno soglasje, ga moramo pridobiti ne glede na to, ali za druge pogoje to ni potrebno. Povzetek pravilnika, v katerih primerih je treba pridobiti vodno soglasje, je prikazan na sliki 2, v nadaljevanju pa je podrobnejši opis za posamezno ogroženo in zavarovano območje.

vzpostavitve prevoznosti oziroma vzpostavitve prvotnega stanja na gozdni prometnici po gozdni proizvodnji. V primeru gradnje na območju s srednjo, veliko ali zelo veliko stopnjo verjetnosti **pojavnja plazov** potrebujemo vodno soglasje ne glede na dolžino oziroma površino gradbenega posega. Vodno soglasje potrebujemo tudi v primeru, da je na območju gradnje predhodno evidentiran plaz.

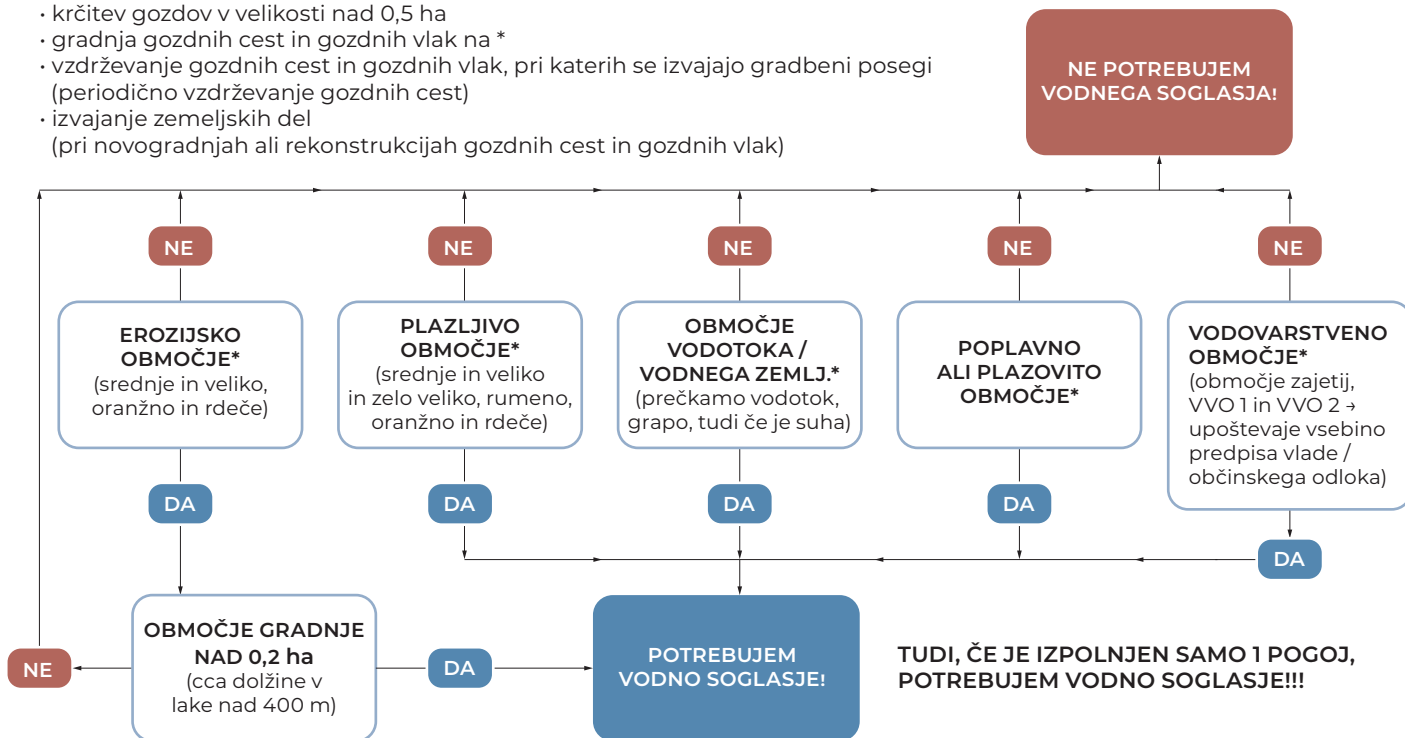
Pod ogrožena in zavarovana območja štejemo plazljiva območja, erozijska območja, plazovita območja, območja vodotokov in vodnih zemljišč, vodovarstvena območja in poplavna območja. V večini primerov imamo v gozdarstvu opraviti z erozijsko in plazljivo ogroženimi območji ter s prečkanjem vodotokov ter vodnih zemljišč.

Ali potrebujemo soglasje?

Slika 2

SE NANAŠA NA:

- krčitev gozdov v velikosti nad 0,5 ha
- gradnja gozdnih cest in gozdnih vlak na *
- vzdrževanje gozdnih cest in gozdnih vlak, pri katerih se izvajajo gradbeni posegi (periodično vzdrževanje gozdnih cest)
- izvajanje zemeljskih del (pri novogradnjah ali rekonstrukcijah gozdnih cest in gozdnih vlak)

Če z gradbenim posegom prečkamo **vodotok** ali se dotaknemo **vodnega zemljišča** ali priobalnega pasu vodotoka, potrebujemo vodno soglasje ne glede na velikost in vrsto gradnje. Pod vodotoke štejemo vse struge (tudi če so suhe), ki so v Atlasu voda zabeležene kot vodotoki. Vodno zemljišče je skladno z zakonom o vodah določeno in prikazano v Atlasu voda. Za vodotoke, kjer vodno zemljišče ni določeno, ga na terenu določimo skladno s sliko 1. Pri-

obalni pas je pri vodotokih 1. reda določen 40 metrov od roba vodnega zemljišča, pri vodotokih 2. reda pa pet metrov od roba vodnega zemljišča. Za posege na priobalnem pasu moramo prav tako pridobiti vodno soglasje. Za potrebe pridobitve vodnega soglasja moramo prikazati in opisati predviden način izvedbe prečkanja vodnega zemljišča.

Če z gradbenim posegom prečkamo **vodovarstveno območje** VVO 1 ali VVO 2, **območje plazovitosti** ali

poplavno območje, potrebujemo vodno soglasje ne glede na velikost in vrsto gradnje, a le, če je tako opredeljeno v razglasitvi predmetnega vodovarstvenega območja.

Postopek in odgovornost investitorja

Vodno soglasje pridobimo z oddajo vloge na DRSV, v kateri opišemo in obrazložimo predvidene gradbene posege in območje gradnje, vključno z morebitnimi načini prečkanj vodotokov ter zahtevnejših območij. V primeru plazljivih in erozijskih območij moramo vlogi priložiti tudi geomehansko poročilo, v katerem je opredeljena stopnja tveganja pojavljanja erozije in plazljivosti.

Za pridobitev ustreznih soglasij pred začetkom gradnje je v celoti odgovoren investitor. Vodno soglasje je na podlagi opisanih kriterijev treba pridobiti ne glede na to, ali je to zahtevano v elaboratu predvidene gradnje s strani Zavoda za gozdove Slovenije. V primeru ugotovitve kršitve lahko pristojna inšpekcija odredi povrnitev območja v prvotno stanje in izreče denarne kazni.

Glede na vse večjo dostopnost in preglednost podatkov laserskega skeniranja tal (LIDAR) se bodo lahko nedovoljeni posegi v prostor ugotavljali tudi za že izvedena dela, zato pred izvedbo gradnje svetujemo podrobno preučitev potrebnih soglasij in gradnjo v skladu z veljavno zakonodajo.

S polno paro do novih gozdnih cest v državnih gozdovih

Na področju gozdne infrastrukture v državnih gozdovih po Sloveniji v spomladanskem času potekajo številna gradbena dela, ki bodo prispevala k varnejšemu, učinkovitejšemu in trajnostnemu gospodarjenju z gozdovi. V nadaljevanju skozi terenske fotografije predstavljamo nekaj gradbišč, ki so bila v zadnjih mesecih najbolj dejavna.

Besedilo: **Jan Mihelič** Foto: arhiv SiDG

Gozdarska investicijska vzdrževalna dela na priključku gozdne vlake na državno cesto v občini Zavrc omogočajo manipulacijo gozdnih lesnih sortimentov zunaj varovalnega pasu javne ceste. V okviru projekta so narejeni priključki vlak in T-obračališče s skladiščem.

V občini Litija poteka gradnja gozdne ceste v Štriglovec v skupni projektni dolžini 1028 metrov. Trenutno se na trasi izvajajo dela na objektih odvodnjavanja ter ukrepi za stabilizacijo brežin.

Po zimskem premoru nadaljujemo gradbena dela na gozdni cesti Kopitnik–Širje (na območju med občinama Hrastnik in Laško), kjer potekajo vzdolžni premiki za namene nivelete izravnave planuma. Počasi se gradnja približuje sklepnim fazam, predviden zaključek je v juniju.

Zaključili smo gradnjo gozdne ceste Oddelek 80 – Srednja vas. Nova povezava omogoča učinkovitejše gospodarjenje z gozdom (v občini Semič, v bližini naselja Črmošnjice), saj preusmerja kamionski izvoz lesa mimo naselja Srednja vas.

Na gozdni cesti Bevk v Idriji trenutno potekajo gradbena dela, pri čemer smo v fazi vgradnje prepustov in drugih objektov za ustrezno odvodnjavanje. Zaključek gradnje je predviden v maju. Gozdna cesta, dolga 830 metrov, se na koncu zaključi s T-obračališčem pri bunkerju iz časov druge svetovne vojne, ki predstavlja zanimiv zgodovinski element območja. Dela bodo po zaključku bistveno izboljšala dostopnost ter omogočila varnejše in učinkovitejše gospodarjenje z gozdovi.

SLOVENSKI GOZDARSKI TRAIL

Rogla

29. 8. 2026

JELKA

14 km

377 m

BUKEV

34 km

1437 m

Več informacij in prijave na:

Slovenski gozdarski trail

@slovenski_gozdarski_trail

10 let SiDG: posvet o prihodnosti gozdov v Sloveniji

V okviru počastitve 10-letnice delovanja je SiDG 13. marca 2026 v Šentjerneju organiziral strokovni posvet z naslovom Upravljanje gozdov za prihodnje generacije, ki so se ga udeležili gozdarji iz vseh gozdarskih institucij.

Besedilo: **Katarina Stanonik Roter** Foto: **Boštjan Pucelj**/arhiv SiDG

V pozdravnem nagovoru je glavni direktor SiDG mag. **Marko Matjašič** poudaril, da je sedanji sistem upravljanja državnih gozdov skladen z evropsko prakso ter za državo mnogo ugodnejši (višji donosi) kot prejšnji. Družba SiDG je v prvem desetletju doživela zahtevne preizkušnje, predvsem številne ujme, ki jih je uspešno prestala.

V strokovnem delu posveta je v prvem prispevku direktor Evropskega inštituta za gozdove (European Forest Institute) dr. **Robert Mavsar** prikazal širšo sliko trendov razvoja gozdov in družbenih pričakovanj na evropski ravni. Poudaril je pomen transparentnega delovanja gozdarske stroke in zavzetega truda pri komuniciranju z javnostmi. Treba je povečevati ekološko odpornost gozdov, dvigovati dodano vrednost, vzpostavljati družbeno zaupanje v gozdarsko stroko in vzgajati novo generacijo strokovnjakov za dvig

”
Glavno sporočilo strokovnega posveta je bilo, da lahko upravljanje državnih gozdov ob številnih izzivih ocenimo kot zelo uspešno in razvojno naravnano. Pogoji za dobre rezultate gozdarstva pa je predvsem dobro razvita lesna predelava lesa.

inovativnosti ter doprinos svežih idej in konceptov v stroki.

Predavatelja prof. dr. **Miha Humar** (oddelek za lesarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani) in mag. **Mitja Piškur** (SiDG) sta v nadaljevanju predstavila razvojne izzive na področju predelave lesa v Sloveniji. Zlasti velike rezerve imamo pri izkoristku potencialov predelave hlodovine listavcev (bukve) in pri manj vrednem lesu. Pozdravila sta novo naložbo Fagusa Slovenica v žago za razrez 100.000 kubičnih metrov okroglega lesa na leto. Možno rešitev za manj vreden les vidita v predelavi tega lesa v različne izolacijske plošče, ki bi izboljšale energetske učinkovitost in protipotresno varnost razmeroma nekakovostnega stanovanjskega fonda iz sedemdesetih in osemdesetih let prejšnjega stoletja. Kot drugo perspektivno rešitev predlagata proizvodnjo kartona iz nanoceluloze, ki ima 25 odstotkov nižjo maso in 40

Na okrogli mizi so mnenja o izzivih upravljanja gozdov v prihodnosti soočili (od leve proti desni) mag. Marko Matjašič, Kaja Zoran Ledinek, Darko Sajko, Marjan Hren, Gregor Danev in mag. Alenka Korenjak.

upravljanja

odstotkov boljše mehanske lastnosti kot običajen karton. Tudi les lubadark se da dobro unovčiti z inovativnimi in marketinško podprtimi pristopi, kot kaže primer izdelave snežnih desk iz Švice. Možna rešitev pa so tudi rafinirije za proizvodnjo energentov ali finih kemikalij iz lesa.

Gozd poleg lesa zagotavlja številne ekosistemske storitve. Njihov vedno večji pomen je celovito prikazal dr.

Dr. Vida Čadonič Špelič, predsednica odbora DZ za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je izpostavila pomen gozdov za prebivalce Slovenije in se zahvalila družbi SiDG za odlično upravljanje tega državnega zaklada.

Anže Japelj z Gozdarskega inštituta Slovenije. Eden najbolj tipičnih primerov je strma rast rekreacije v gozdu, ki ji je dodaten pospešek dalo tudi obdobje covid. Slovenija v Evropski uniji izstopa tudi po nabiranju nelesnih gozdnih proizvodov, kot so gobe, različni plodovi, zelišča in podobno. Lastniki gozdov se na družbene trende odzivajo različno, a so številni med njimi pripravljene sodelovati in do sodobnih družbenih trendov gojijo odprt odnos.

Izkušnje upravljanja državnih gozdov po besedah direktorja SiDG dr. **Aleša Kadunca** kažejo, da imajo na poslovanje velik vpliv sanitarne sečnje, trendi na trgu gozdnih lesnih sor-

Na strokovnem posvetu je bilo okoli 200 udeležencev iz institucij, ki so tako ali drugače povezane z gozdarstvom.

timentov ter številne omejitve pri izvedbi sečnje. Izziv predstavlja povečevanje kakovosti in produktivnosti del, zato bi nujno potrebovali skladišča lesa za usklajevanje vse bolj različnih dinamik med sečnjo in prodajo lesa. Kadunc ocenjuje, da bo za nadaljnjo krepitev odpornosti, pestrosti in kakovosti državnih gozdov pomembno graditi odnos z vsemi deležniki v gozdu ter z vsemi poslovnimi partnerji. Pri zadevati si je treba za ohranjanje deleža iglavcev v gozdovih, tako zaradi ekoloških kot ekonomskih razlogov. Ovrednotiti je treba tudi verodostojne kazalnike nelesnih funkcij gozda, ki

bodo jasno kazali prispevek upravljanja državnih gozdov k dobrobiti prebivalcev Slovenije.

Na okrogli mizi o izzivih upravljanja gozdov v prihodnosti je predstavnica ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. **Alenka Korenjak** izpostavila gozdni dialog ključnih deležnikov s področja gozdarstva za konsenz o spremembah sektorske zakonodaje na strokovni in politični ravni. Direktor ZGS **Gregor Danev** je opozoril na potrebo po premišljenih in utemeljenih spremembah. Predstavniki zasebnih lastnikov gozdov **Marjan Hren** je opozoril na problem predkupne pravice RS v primeru gozdnih kompleksov, večjih od 30 hektarjev. Hkrati je izpostavil problematiko razdrobljenega lastništva. **Darko Sajko**, generalni direktor direktorata za lesarstvo na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport, je navedel ukrepe države za spodbujanje lesne predelave. Direktorica lesnopredelovalnega podjetja Solis Timber **Kaja Zoran Ledinek** pa je poudarila težke in zaostrene razmere na globalnem trgu, potrebo po stalnem prilagajanju, prožnosti in iskanju novih rešitev. Mag. Marko Matjašič je povzel, da so državni gozdovi v dobri kondiciji, kar je zasluga številnih generacij gozdarjev, ter da morajo neprenehoma izboljševati notranje delovne procese pred kakršnokoli diverzifikacijo dejavnosti.

Glavno sporočilo strokovnega posveta je bilo, da lahko upravljanje državnih gozdov ob številnih izzivih ocenimo kot zelo uspešno in razvojno naravnano. Pogoj za dobre rezultate gozdarstva pa je predvsem dobro razvita lesna predelava lesa.

Slavni govornik Klemen Boštjančič, podpredsednik vlade in minister za finance, je poudaril pomen SiDG pri zagotavljanju ugodnega stanja državnih gozdov in krepitvi domače gozdno-lesne verige ter posebej izpostavil odločitev za naložbo v sodobno žago Fagusa Slovenica.

Ponosni na uspešno izvedbo 36. svetovnega gozdarskega

Slovenija je med 12. in 15. marcem 2026 prvič gostila svetovno gozdarsko prvenstvo (World Logging Championship), na katerem se je pomerilo 107 najboljših gozdarjev sekačev iz 22 držav. Dogodek je bil organiziran na vrhunski ravni, za kar smo prejeli številne pohvale udeležencev in sponzorjev. Prvenstvo na Hipodromu Šentjernej je zaznamoval tudi zgodovinski uspeh slovenske reprezentance, ki je osvojila kar deset medalj.

Besedilo: **Suzana Rankov**
Foto: **Matej Povše**/arhiv SiDG

Svetovno gozdarsko prvenstvo je v Sloveniji potekalo prvič. Glavni organizator je bilo podjetje SiDG v sodelovanju z mednarodno organizacijo International Association Logging Championships (IALC). Dogodka se je poleg ekip s trenerji in vodjami udeležilo tudi več kot 200 tujih spremljevalcev ekip in prvenstva. Tekmovalci so se pomerili v petih disciplinah, ki simulirajo delo v gozdu, ter štafetni tekmi. Poudariti velja, da so tekmovanja gozdarjev sekačev pomembna za promocijo poklica gozdarja in varnega dela v gozdu.

”

"Uspešna kombinacija športnega tekmovanja, strokovne izmenjave in spremljevalnega programa je ustvarila dodano vrednost tako za udeležence kot za obiskovalce."

Največji uspeh med slovenskimi tekmovalci je dosegel Robert Čuk, ki bo prihodnji dve leti nosil naziv svetovni podprvak. Čuk je osvojil še bronasto medaljo v disciplini zasek in podžagovanje ter srebrno medaljo v disciplini kombinirani rez.

Trboveljčanka Maša Kurent, študentka gozdarstva, je postala svetovna prvakinja v disciplini zasek in podžagovanje. Uspeh je dopolnila s tretjim mestom v disciplini menjava verige in obračanje letve.

Ekipno je slovenska reprezentanca, ki sta jo poleg **Roberta Čuka** sestavljala še **Janez Meden** in **Žiga Švigelj**, zasedla tretje mesto. Tudi v disciplini štafeta, ki sicer ne šteje v skupni seštevek točk, je slovenska ekipa osvojila tretje mesto pred ekipama Poljske in Nizo-

zemske. Kako uspešni so bili slovenski tekmovalci, ki jih je prvič kot trener vodil **Tomaž Ščuka**, kaže tudi primerjava z drugimi državami. Po številu medalj je Slovenijo prehitela le Avstrija s 15 medaljami, za Slovenijo pa se je uvrstila Nemčija z osmimi medaljami. Ja-

prvenstva

ponska in Norveška sta si priborili po sedem medalj. Na zadnjem svetovnem prvenstvu, ki je leta 2024 potekalo na Dunaju, je Avstrija osvojila 25 medalj, Slovenija štiri, na tretjem mestu pa je bila Nemčija s tremi medaljami.

Robert Čuk je ob tem poudaril, da na svetovnih gozdarskih prvenstvih sodeluje že od leta 1988, ko se jih je prvič udeležil še kot dijak, zato lahko z gotovostjo reče, da je bilo letošnje prvenstvo organizirano na res vrhunski ravni. Velika pohvala gre po njegovih besedah organizatorjem, sodnikom in številnim prostovoljcem, ki so poskrbeli za to, da je tekmovanje potekalo brezhibno. Dodal je, da je izjemno vesel tudi zgodovinskega ekipnega uspeha Sloveni-

Študent gozdarstva Florjan Felicijan, ki je tekmoval v kategoriji U24, je v disciplinah zasek in podžaganje ter kleščanje zasedel drugo mesto, pri menjavi verige in obračanju letve pa tretje mesto.

je po številu medalj, saj so tekmovalci stopili skupaj in delovali kot pravi tim. O svojem dosežku pa je povedal, da je izjemno ponosen in vesel, saj je drugo mesto v skupni razvrstitvi poplačilo za ves trud, ki ga je v ta šport vložil v vseh teh letih, še posebej pa ga veseli, da je ta uspeh dosegel prav doma, v Sloveniji, pred domačo publiko.

Prvenstvo se je začelo z mimohodom zastav in slavnostnim odprtjem v središču Novega mesta, samo tekmovanje pa je potekalo od petka do nedelje na Hipodromu Šentjernej sočasno z Gregorjevim sejmom. Med številnimi obiskovalci so bili dijaki in študenti gozdarstva, gozdarji iz različnih gozdarskih institucij, izvajalci sečnje in spravila, zasebni lastniki gozdov ter kupci gozdnih lesnih sortimentov.

Slovensko reprezentanco je po številu medalj prehitela le ena reprezentanca. Od leve proti desni: Janez Meden, Florjan Felicijan, Tomaž Ščuka (trener), Robert Čuk, Miha Kržič (vodja ekipe) in Žiga Švigelj. Na fotografiji manjka Maša Kurent.

Šentjernej je bil za tri dni središče svetovnega gozdarskega dogajanja, ki je v Slovenijo privabilo veliko število podpornikov gozdarskih tekmovanj iz vse Evrope in Japonske.

Pri oblikovanju sodniške ekipe smo moči združili ZGS, obe srednji gozdarski šoli, zasebni lastniki gozdov, tekmovalci iz državnih tekmovanj in SiDG.

Sodnikov in pomočnikov sodnikov je bilo skupno več kot 80. Delo so opravili z odliko, za kar so prejeli pohvale vseh reprezentanc.

»Uspešna kombinacija športnega tekmovanja, strokovne izmenjave in spremljevalnega programa je ustvarila dodano vrednost tako za udeležence kot za obiskovalce. Slovenija je s tem prvenstvom dokazala, da lahko organizacija, gostoljubnost in strokovno znanje zelo učinkovito delujejo z roko v roki,« je poudarila **Sandra Schwender**, predsednica IALC.

Mag. **Marko Matjašič**, glavni direktor SiDG, je ob tem povedal, da smo po-

nosni na to, da je Slovenija uspešno gostila svetovno gozdarsko prvenstvo in dokazala, da se kot majhna država lahko enakovredno kosa z največjimi in gozdarsko najbolj razvitimi državami. »Na Hipodromu Šentjernej smo skupaj z organizacijsko ekipo, partnerji in prostovoljci pripravili vrhunski dogodek, za katerega smo prejeli številne pohvale udeležencev in obiskovalcev. Posebne čestitke si zaslužijo slovenski tekmovalci, ki so se postavili ob bok

državam z najštevilnejšimi gozdarskimi ekipami.«

Pomembno podporo izvedbi dogodka so zagotovili glavni sponzorji Husqvarna, Stihl in Pfanner, brez katerih prvenstva ne bi bilo mogoče izpeljati. Mag. Marko Matjašič se je ob tem zahvalil tudi drugim sponzorjem, Zavodu za gozdove Slovenije ter številnim prostovoljcem, ki so pomagali pri izvedbi tako velikega dogodka.

K odličnemu vzdušju in dodatni motivaciji naših tekmovalcev so veliko prispevali tudi številni slovenski navijači, ki so vse dni glasno spodbujali naše tekmovalce.

»Svetovno prvenstvo v gozdarskih delih 2026 v Sloveniji je bilo izjemen in vrhunsko organiziran dogodek, ki je jasno pokazal, da je Slovenija sposobna gostiti mednarodne prireditve na najvišji ravni,« je po zaključku komentirala Sandra Schwender, predsednica IALC (na fotografiji levo).

Za brezhibno pripravo terena so poskrbeli predvsem naši sodelavci iz poslovne enote Novo mesto. Na tekmovanju so se jim kot pomočniki sodnikov pridružili tudi sodelavci iz poslovne enote Kočevje.

Predsednik organizacijskega odbora in gonilna sila slovenskih gozdarskih tekmovanj Peter Kolar (levo) je iz rok glavnega direktorja SiDG Marka Matjašiča (desno) prejel trajen spomin sodelavcev na uspešno izvedeno svetovno prvenstvo.

Dragica Čadež

Z zbirko monumentalnih skulptur, nastalih na srečanjih Forma viva v Kostanjevici na Krki, ki smo jo predstavili v prejšnji številki *Korenine*, je tesno povezana kiparka Dragica Čadež. Prav gotovo je njeno ustvarjalno pot že na samem začetku pomembno zaznamoval nastop na tem bienalu, kjer je odkrila lepoto lesa in izrazne možnosti tega naravnega materiala.

Besedilo: **Dušan Bombač**

Zgodovina umetnosti priča o bogati tradiciji oblikovanja v lesu, vendar je v sodobni kiparski produkciji lesena plastika manj prisotna. V času, ko so se v likovni umetnosti odpirali nova področja ter možnosti ustvarjanja z novimi mediji in materiali, je **Dragica Čadež** svojo umetniško pot gradila prav v tem prastarem materialu, z zanjo značilno ekspresivno in odločno potezo.

Zlasti v obdobju, ko je pripadala neokonstruktivistični struji novejših slovenskih umetnosti, predvsem kot članica skupine Neokonstruktivistov v letih 1968–1972, je preizkušala in uveljavljala sodobnejše, netradicionalne pristope k obdelavi lesa. Tudi danes še poseže po motorni žagi in ustvarja monumentalne skulpture. Čeprav sodi med najpomembnejše slovenske moderniste, ki so svoj likovni izraz iskali tudi v steklu, kovini in plastiki, je sama najbolj ostala zvesta lesu, pozneje pa tudi glini oziroma keramiki.

Poudarja, da jo zanima prav vsak material in da je pri umetniškem ustvarjanju najpomembnejši – pa

*Dragica Čadež, V ateljeju, c. 1965.
Foto: avtor neznan, arhiv umetnice*

tudi najlepši – proces raziskovanja. Tako kot znanstveniki odkrivajo tehnološke lastnosti materialov, umetnik raziskuje njihove ustvarjalne dimenzije in oblikovne možnosti. Čeprav bi zagotovo lahko ustvarjala tudi v plastiki ali kovini, jo les vedno znova pritegne – je priročen, lep in diši po gozdu.

V osrednjem obdobju njenega ustvarjanja, ko je imela atelje v Švicariji v Tivoliju, obdan z gozdom, je les dobesedno prihajal k njej. Ob urejanju parka so ji namreč delavci podrti hlodovino iz parka pripeljali na dvorišče, prostor in dosegljivost pa sta ji omogočila neposredno spoznavanje zakonitosti različnih vrst lesa. Po njenem mnenju je vsak les poseben in lep, zahteva pa drugačen pristop pri obdelavi. Smiselna izbira materiala in upoštevanje njegovih naravnih lastnosti se ob ročni spretnosti uspešno združujeta z umetniškim osebnim izrazom.

Morda je v zadnjih letih njen opus prav zaradi priročnosti materiala izveden v keramiki, pravi. Po selitvi v mestno je-

Dragica Čadež, Simbol T, Park skulptur Forma viva, Kostanjevica na Krki, 1966. Foto: Janez Kališnik, arhiv GBJ

Dragica Čadež, Figura v lesu, 1978. Parmova ulica pred Lesnino, Ljubljana. Foto: Boris Gaberščik, arhiv GBJ

dro je namreč izvedba skulptur na način, ki ji je blizu, nekako odpadla; obdelava masivnih kosov lesa v manjšem mestnem ateljeju pač ni mogoča.

Dragica Čadež je v slovenskem prostoru pustila pomemben pečat tudi kot pedagoginja. Poleg poučevanja na Pedagoški fakulteti in Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje je organizirala številne delavnice, na katerih so njeni študenti pod njenim mentorstvom odkrivali izrazne možnosti v keramiki in lesu. Posebej prepoznavna je njena tradicionalna delavnica oblikovanja lesenih skulptur v vasi Gabeške pri Šoštanju.

Njena dela so danes del številnih javnih in zasebnih likovnih zbirk.

Večino svojega opusa, ustvarjenega v lesu, je ob pregledni razstavi leta 1996 podarila Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki.

Za svoje delo je prejela vrsto priznanj, med drugim študentsko Prešernovo nagrado, nagrado Prešernovega sklada in lani tudi najvišje slovensko priznanje na področju umetnosti – Prešernovo nagrado.

Leta 2010 je o umetnici izšla tudi strokovna monografija Sarivala Sosiča z naslovom *Dragica Čadež: zgodba o drevesu*.

Dragica Čadež, Razstava Zgodba o lesu in glini, Galerija Božidar Jakac, Kostanjevica na Krki, 2021. Foto: arhiv GBJ

Dragica Čadež, Velika vrata, 1994. Foto: Boris Gaberščik, arhiv GBJ

Razvojni projekti SiDG na konferenci SDH

V začetku leta je SDH, upravljalec državnega premoženja, organiziral korporativno konferenco, na kateri je bilo predstavljenih 17 razvojnih projektov družb iz portfelja SDH. Med njimi sta bila tudi projekta naložbe v gradnjo lesnega centra Fagusa Slovenica v Kočevski Reki in prestrukturiranja invalidskega podjetja Sinpo kot primer razvojnega projekta iz socialnega podjetništva. Razvojna projekta SiDG je predstavil glavni direktor SiDG mag. **Marko Matjašič**. Kot so v zahvali po zaključku konference poudarili v SDH, je predstavitev naših projektov »jasno pokazala pomen za podjetje in širše poslovno ter družbeno okolje, prav tako pa je prikazala vaše ambicije, strokovnost in dolgoročno usmerjenost družbe, ki jo vodite«.

Foto: **Anže Godec/SDH**

Projekt Life restore for MDD

Družba SiDG je v sklopu projekta Life restore for MDD v zadnjih treh mesecih na štirih različnih lokacijah opravila pripravo tal za sadnjo avtohtonih drevesnih vrst. Začela se je sadnja na skupni površini 11,02 hektarja. Skupno se bo v spomladanskem času posadilo nekaj več kot 23.000 sadik hrasta doba, vrbe in topola. Na dveh lokacijah je sadnja končana, na preostalih dveh pa so gozdni delavci že pošteno zagrizli v delo. Predvidena je tudi postavitve ograje za zaščito sadik. Konec februarja je bila zaključena tudi do-

polnilna sadnja v Ižakovcih in Krogu na skupni površini 1,05 hektarja. V Murski šumi se je skupno posadilo 4950 sadik avtohtonih vrst na površini 1,65 hektarja, od tega 4700 sadik doba.

Glede na visoko dinamiko sadnje v letošnji pomladi lahko z zadovoljstvom zremo v nadaljevanje leta, ko ob koncu maja oziroma v sredini junija sledijo prve obžetve. Obžetev ima zelo pomembno vlogo pri uspešnosti sadnje, saj s tem ukrepom sadikam omogočimo dovolj prostora in svetlobe za razvoj.

Besedilo: **Peter Grandič**

Sadika javorja odšla v Grosuplje

Na svetovnem gozdarskem prvenstvu smo v sodelovanju z GG Novo mesto za obiskovalce pripravili nagradno igro, pri kateri so se obiskovalci preizkusili v prepoznavanju drevesnih vrst, ki rastejo v slovenskih gozdovih. Vsi, ki so uspešno opravili test, so lahko oddali svoje podatke za žreb in se potegovali za sadiko okrasnega javorja. Žreb je bil naklonjen Toniju Zakrajšku iz Grosuplje, ki je sadiko prevzel na sedežu poslovne enote Novo mesto. Iz žrebancu čestitamo in si želimo, da bi mu javor dobro uspeval.

Foto: **arhiv SiDG**

Začenja se projekt Pohorka 2

Z letom 2026 se je začel projekt Izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na območjih Natura 2000 Pohorje (akronim Pohorka 2). Projekt vodi Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN), pri izvedbi pa sodelujejo Zavod za gozdove Slovenije, RRA Koroška, občina Mislinja in družba SiDG.

Vloga družbe SiDG v projektu bo ključna pri izvedbi aktivnosti obnove gozdnih habitatnih tipov ter habitatov vrst, vezanih na gozdne življenjske prostore, hkrati pa je SiDG upravljalec večine zemljišč na območju projekta. Projekt je že v polnem zagonu; 26. marca je potekal prvi partnerski sestanek, na katerem smo podrobno pregledali načrtovane aktivnosti in lokacije predvidenih ukrepov.

Besedilo: **Maja Veselič**

Darilo za ptice,

Skrb za naravo se začne že pri najmlajših. Vrtcem in šolam po Sloveniji smo tudi letos podarili 29 ptičjih hišic, ki so jih za nas izdelali na Srednji lesarski in gozdarski šoli Maribor. Hišice so vrtcem in šolam razdelili zaposleni na SiDG. Nekateri otroci so hišice zaščitili z lakom, druge pa so jih tudi pisano pobarvali. Povsod pa

Malo naprej, malo vzvratno ...

V prvih mesecih letošnjega leta smo na poslovni enoti Postojna uspešno zaključili specifično delovišče v vasi Tolminske Ravne. Vas leži na nadmorski višini 913 metrov v zaledju Tolmina in je od mesta oddaljena 14 kilometrov. Cesta do vasi vodi iz Tolmina prek zaselka Žabče in preči potok Zadlaščica. Ker je cesta ozka in vijugasta, je odvoz možen samo s »solo« gozdarskim tovornjakom, ki mora biti čim krajši in čim bolj

lekcija za otroke

so bile ptičje hišice priložnost za pogovor o tem, čemu so namenjene in zakaj moramo skrbeti za naravo. Tokratna akcija je potekala že četrtič, pri čemer smo enkrat vrtcem in šolam razdelili krmilnice za vevice.

Foto: **arhiv SiDG**

okreten. Vendar v serpentinastih ovinkih ne pomagata niti okretnost in kratka medosna razdalja, saj so ovinki preveč zaprti, da bi tovornjak nadaljeval pot naprej, ampak mora med ovinki voziti vzvratno. Z delovišča smo na omenjeni način s solo kamionom na 17 kilometrov oddaljeno skladišče pri Tolminu odpeljali 420 kubičnih metrov gozdnih lesnih sortimentov, torej okoli 40 voženj. Z izzivom so se spopadli vozniki naših pogodbenih partnerjev Transles, Lapata in Megales. Omenjeno delovišče odstopa predvsem po oddaljenosti do prvega skladišča ali prekladališča, sicer pa tudi preostala delovišča v zaledju tolminskih hribov ne odstopajo kaj dosti po dostopnosti.

Besedilo in foto: **Klemen Kosmač**

Japonska kriptomerija

(*Cryptomeria japonica*)

Japonska kriptomerija je gospodarsko najpomembnejša drevesna vrsta na Japonskem, zaradi česar se je je prijel tudi vzdevek japonska smreka. Njen les zaradi izjemnih lastnosti na svetovnem trgu poznajo kot japonsko cedrovino, zaradi katere to nenavadno in starodavno drevesno vrsto zasajajo tudi zunaj njene domovine.

Besedilo in fotografije:
prof. dr. **Robert Brus**,

Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF UL

Naravno je razširjena na Japonskem na otokih Kjušu in Honšu ter kot ločena podvrsta še na jugozahodu Kitajske. Raste v čistih ali mešanih gozdovih v pasu med 200 in 400 metri nadmorske višine. Poleg naravnih gozdov je zelo pogosto sajena v enovrstnih gozdnih nasadih za proizvodnjo lesa, ki je lahek, prožen, trden in zelo trajen ter uporaben v mizarstvu in gradbeništvu.

Starodavni simbolni pomen kriptomerije kaže tudi gradnja šintoističnih in budističnih templjev v senci večstoletnih mogočnih dreves in starodavni, že leta 1625 zasnovani drevored pri mestu Nikko, ki je danes z 12.000 drevesi in dolžino 37 kilometrov najdaljši znani drevored na svetu.

Japonsko kriptomerijo je v Evropo leta 1842 prvi prinesel Robert Fortune. Zunaj Japonske je kot gozdna drevesna vrsta pogosta ponekod v zahodni Evropi, na primer v Franciji, Italiji in na Portugalskem, izjemno pomembna je na Azorskih otokih. V Sloveniji je bilo v preteklosti z njo osnovanih le nekaj manjših poskusnih nasadov, med katerimi pa nobeden ni dobro uspel. Zato jo danes sadimo skoraj samo kot okrasno drevo, najpogosteje sorto elegans, znano po daljših, nežnih in odklonjenih iglicah, ki med zimo še močnejše pordečijo kot iglice pri običajni vrsti.

Na naravnih rastiščih japonska kriptomerija najraje raste na globokih, svežih, rodovitnih, odcednih glinastih tleh, apnenec ji ne ustreza, kar je tudi glavni razlog za njen relativni neuspeh v Sloveniji. Potrebuje visoko zračno vlago in slabše prenaša sušo. Je prezimno trdna, vendar slabo prenaša nizko zimsko temperaturo in pozno slano, zato jo sadimo v zavarovanih toplih legah. Je sencozdržna in hitrorastoča vrsta, navadno jo priporočajo za nekoliko kisla rastišča, kakršna ustrezajo pravemu kostanju.

Japonska kriptomerija je do kar 65 metrov visoko in do 3 metre debelo vednozeleno iglasto drevo z gosto valjasto krošnjo ter kratkimi vejami, ki ne rastejo v vejnih venci. Iglice so srpasto ukrivljene (od tod drugo slovensko ime srpavka), le 6–12 milimetrov dolge in do 1 milimeter debele, trde in zašiljene, vendar ne bodeče. Po obeh straneh imajo svetle proge listnih rež, v prečnem prerezu so bolj ali manj kvadratne. Storži dozorijo avgusta ali septembra v prvem letu, so okroglasti, rjavi, debeli do 2,5 centimetra, na vsaki plodni luskici je nekaj kratkih, ukrivljenih trnov. Storži se odprejo na drevesu in ne odpadejo še nekaj let. Kot zanimivost navajamo, da iglice japonske kriptomerije zaradi barvil, ki jih varujejo pred mrazom, jeseni in pozimi pogosto postanejo bronasto rdeče, kar daje vtis, kot bi se drevo sušilo. Spomladi obarvanost navadno izgine in iglice se spet obarvajo zeleno.

Srpasto ukrivljene iglice in moški cvetovi

Sestoj japonske kriptomerije

Veja z zreliimi storži

					ZOPRN CLOVEK, ZOPRNIK	OBDELOVALKA AVTOMOBILSKE PLOČEVINE	ZELO VISOKA, MOGOČNA GORA	SIMON JENKO	ČRTA, KI OZNAČUJE ZACETEK IN KONEC TAKTA	AMERIŠKA PEVKA MAX	PRIPADNIK LJUDSTVA, KI SE SELI IZ KRAJA V KRAJ	PREČNA PALICA NA LESTVI	ELEKTRIČ. NAPETOST NA ANODI ELEKTRONKE	MAJHNA RANA
					MOŠKI, KI ZAOSTANE									
					DLAKA OVCE									
					EGIPTOVSKO BOZANSTVO MEMFISA, PTAH			TOVORNJAK EVA SRŠEN						
					KRATKO BELO LITURGIČNO OBLAČILO, KORETELJ					JUŽNO-AMERIŠKE GOROVJE ETILNI ALKOHOL				
					NIKOLAJ KOPERNIK		POŽERUH, SNEDA PEVKA HORVAT					NICK CAVE PREBIVALCI REKE		
					PISATELJICA PEROCI			IVAN TAVČAR ITALIJAN, IGRALKA MIRANDA			EGIPČANSKI BOG SONCA			
					ŽENKA, ŽENKICA						EMIL NAVINSEK GOVORKA IKAVŠČINE			RIKANJE
					VODA V TRDNEM STANJU	SODELAVEC ALMANAHA PISANICE KRMA ZA KONJE								
	LAPOR (NAREČNO)	KOT, KI Z DRUGIM KOTOM TVORI IZTEGNJENI KOT	ENOLETNA RASTLINA		ODTOČNI KANAL ČLAN VLADARSKE DRUŽINE					AFRIŠKA GOZDNA ZIRAF OČARLJIVOST				
	NADLEŽNE ŽUŽELKE			MRENA POPRSNICA ANGLEŠKO SVETLO PIVO				KRAJŠI ČASOPISNI SESTAVEK ZNAMKA IT. AVTOV						
	KAR JE PONAREJENO						FRAN ALBREHT PREBIVALEC TOSKANE			VIJAK PŘI SÁDNI STI- SKALNICI IGRALEC SAMOBOR				PEVKA ŽNIDARIČ
	OKOLICA, SOSEŠČINA												OLIVER MLAKAR TRPLJENJE, BOLEČINA	
	KOLENČEK				VEČ OSATOV	OLIVER ANTAUER STOLETJE			SL. NAROD- ZABAVNI ANSAMBEL SANITETNI MATERIAL					
	GRŠKA BOGINJA NESREČE			CEHOVSKA MISELNOST SKOK PRI UMETNOST. DRŠANJU							SENČNICA, HLADNICA AKONTACIJA			
	KORUŽNI STORŽ	TILEN ARTAC REKA SKOZI MÜNCHEN		OTROŠKI NOS ETNO-GLASBA				ŽGANJE IZ RIZA SMUČARSKA SKAKALKA PREVC					PREBIVALEC ANTIČNE ILIRIJE	JUŽNO-AMERIŠKA TOVORNA ŽIVAL
	OSTROVIDNI KRMAR NA LADJI AR- GONAVTOV				SREDO- ZEMSKA RASTLINA REPNO PERJE					AMERIŠKO SMUČARSKO SREDIŠČE PEVKA SIRK				
	STROKOVNO USPO- SOBLJEN POMOČNIK					AFRIŠKA VOLOVSKA ANTILOPA TIM ROBBINS							LOUIS ADAMIČ CHARLIZE THERON	
	PREDEL LJUBLJANE POD ŠMARNO GORO				ATEK, OČKA (NAREČNO)				FERMENT, KVASINA					
	PREPROST PLUG				INTERVAL V OBSEGU TREH DIA- TONIČNIH STOPENJ				VRTNA CVETLICA					

Rešitev nagradne križanke (geslo v zelenem polju) lahko skupaj s svojim imenom, priimkom in poštnim naslovom pošljete na elektronski naslov korenina@sidg.si ali po pošti na naslov: **SIDG d. o. o. , Rožna ulica 39, 1330 Kočevje, s pripisom »Za Korenino«**. Upoštevali bomo rešitve, ki jih bomo prejeli do **13. maja 2026**

24. marca 2026 smo izvedli žrebanje za nagradno križanko iz 32. številke Korenine.

Izmed pravočasno prejetih in pravih rešitev smo izžrebali tri nagrajence. Dobitnikom bomo nagrade poslali po pošti.

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) 32. številke Korenina se je glasila: **»BIOMASA«**

OLGA RUS, 1293 ŠMARJE SAP

DARJA JAKŠA ROŽIČ, 8340 ČRNOMELJ

ALEŠ RITONJA, 1330 KOČEVJE

Slovenski državni
gozdovi

se zahvaljuje sponzorjem
36. Svetovnega gozdarskega prvenstva –
World Logging Championship 2026
za podporo in zaupanje.

ZLATI POKROVITELJ:

SREBRNI POKROVITELJI:

BRONASTI POKROVITELJI:

HTT KRPAN®

BIJOL

modularis drive

PODPORNI POKROVITELJI:

Avtoprevoznitstvo Lampe | Avtostoritve Rogelj | Gozdarstvo in TGM Miklavž Sajevic
IHK Borut Bončina | KO-NET | Lestrans | Mlinar les | TPV avto | TS Jaksetič

PARTNERJI WLC 2026:

Zavod za gozdove
Slovenije

UNIVERSITA VELOVA
Katedra za gozdarstvo
in silivništvo

SREDNJA LESARSKA IN
GOZDARSKA ŠOLA MARIBOR

POSTOJNA